

Czövek Olivér Református Óvoda

✉ 2220 Vecsés, Árpád u. 6.

☎/ Fax: 29/357-697

E-mail: refovoda14@gmail.com

OM azonosító: 200230

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2013

Tartalomjegyzék

Az óvodai nevelés helyi programja.....	3
I. Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései	3
II. Az óvoda átfogó, globális nevelési terve	5
III. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.....	39
IV. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	42
V. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység	43
VI. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái	44
VII. Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	50
VIII. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	55
IX. Az óvoda és az iskola kapcsolata	55
X. A nevelő munka tervezése, szervezése.....	60
Záró rendelkezések.....	63

Az óvodai nevelés helyi programja

I. Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok, valamint a gyermeket megillető jogok biztosítása érdekében a Magyar Köztársaság által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

a) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia; az egyenlő hozzáférés biztosításával.

b) a gyermeket - mint fejlődő személyiséget – gondoskodás és különleges védelem illeti meg;

c) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben érvényesülhetnek a különböző - köztük az innovatív – pedagógiai törekvések, mivel az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és széles körű módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekében tartalmaz.

Az óvoda nevelőtestülete elkészíti saját nevelési programját: vagy átvesz és adaptál egy kész programot, vagy saját programot készít, amelynek meg kell felelnie az alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai nevelési programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesülnek azok az általános igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek érdekeinek figyelembevételével megfogalmaz.”

A következő idézett sorok nagyon lényeges helyet kapnak elképzeléseinkben:

„... a vallásos alapozású erkölcsi értékek nem csupán a vallásos embereké, hanem minden ember, az egész emberiség tulajdona: ezek egyetemes emberi, erkölcsi értékekké váltak... mindenki számára hozzáférhetőek elsajátíthatók. Minden embert – hívőt és nem hívőt, egyaránt – gazdagabbá tesznek, világlátásukban, tevékenységükben, jellemükben, egész emberségükben...”

S az is tény, hogy azokban az óvodákban, ahol nem a gyűlöletre, ellenségeskedésre, mások lenezésére, diszkriminálására, hanem megértésre, szolidaritásra, szeretetre nevelnek, ahol minden ember emberi méltóságának tiszteletére és megsegítésére nevelnek, ahol felelősségteljes gyermekkori és felnőttkori szabadságra nevelnek, ahol szilárd belső fegyelmezettségre nevelnek, ahol a szeretet öröme, derűje, vidámságára nevelnek – ott embert alakító, embert Kiteljesítő, embert növelő keresztyén erkölcsi értékeket váltanak át tettekre, még akkor is, ha közben egyetlen szó sem hangzik el Krisztusról, keresztyénekről, egyházzalról.”

(Dr. Mészáros István: Óvoda és vallás.)

Valamiben mindenki hisz még a „nem hívő” is. Önmagunkban is hinnünk kell, hogy meg tudjuk változtatni a világot. Nem kell nagy dologra gondolni. Ha teljesítem a rám bízott feladatokat erőm és tudásom szerint a legjobban, akkor én, mint a világ parányi pontja, a világnak egy részét építem, s életem értelmet kap.

„A hit az élet ereje az emberben, ha egyszer él, akkor valamiben hisz
Ha nem hinné, hogy valamiért élnie kell, akkor nem élne...”

(Tolsztoj)

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak a gyermekek között fennálló különbségek ellenére minden gyermek számára szükségesek, és az óvodák között fennálló különbségek ellenére minden óvodában alkalmazhatók. A fogyatékosok a gyermekek között fennálló különbségek olyan formája, amely a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevételét teszik szükségessé. Az óvodai nevelés folytatója a családi nevelésnek, új módon kiegészíti – bizonyos esetekben korrigálja – azt, azoknál a fogyatékos gyermekeknél pedig, akik korai gyógypedagógiai fejlesztésben és gondozásban részesültek, arra is épít.”

(Református Pedagógiai Intézet: A református óvodai nevelés keretprogramja.)

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, hogy amikor öreg lesz, akkor sem távozik el attól”

(Péld. 22:6)

Az óvodai nevelés folyamata több nevelési terület feladatait és megvalósítását jelenti. A nevelési feladatok összefüggő egységet alkotnak. Beszédben, írásban, illetve tervezésben külön említést kapnak, mégsem választhatók el egymástól az óvodai nevelés folyamatában.

A Református Óvoda olyan keresztyén nevelési intézmény, melynek testülete elkötelezte magát Krisztusnak, tevékenységét a keresztyén szellemiség hatja át, gyökere a szabadító Istenben van, ezért küldetése elmondani a jövő nemzedékének, de a szülőknek, nagyszülőknek is "hogyan született FIÁT küldte Isten a világba, hogy éljünk általa".

Alapvető meggyőződésünk, hogy a 3-6-7 éves gyermek tapasztalatait, élményeit cselekvésbe ágyazva, tevékenység közben szerzi meg. Nevelési-oktatási tevékenységünk fő feladatait az **Óvodai Nevelés Országos alapprogramja, A református óvodai nevelés keretprogramja és a Tevékenységközpontú Nevelési Program irányelvei alapján dolgoztuk ki.** Mindezek figyelembevételével tervezzük, szervezzük és valósítjuk meg a differenciált személyiségfejlesztést.

II. Az óvoda átfogó, globális nevelési terve

1. Gyermekkép

Az Alapprogram a gyermeki személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy a gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Az Alapprogram gyermekkép megrajzolásában az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait veszi alapul. Ezek szerint: a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.”

2. Óvodakép

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelés célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását is).

Az óvodai nevelésben alapelv:

a) a gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;

b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükséglet kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékra; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó

műveltségtartalmak közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

3. Küldetésnyilatkozat

A református óvoda dolgozói, a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve, érzelmileg kiegyensúlyozott, játékában felszabadult, örömet lelő, társaihoz, a felnőttekhez szívesen közeledő, barátságos szeretetet adni és kapni tudó gyermekeket szeretnénk nevelni, akik rácsodálkoznak a világra, nyitottak, érdeklődők és igényesek a környezetük iránt.

Szeretnénk óvodásaink kibontakozóban lévő személyiségjegyeihez a családi nevelést kiegészítve, a keresztyén erkölcs és hitbeli ismereteket átadni, amelyekre építve önálló, magabiztos, testileg és lelkileg egészséges a jó ügyekért tenni képes emberekké válhatnak.

4. Óvodánk szellemisége

Óvodánk sokban hasonlít a többi óvodához. Keresztyén ünnepek ünneplése, imádkozás étkezéskor, vallásos énekek éneklése, kapcsolat templom és óvoda között.

A keresztyén óvoda és valamely más fenntartó által működtetett óvoda között tehát a lelki karakterben van a különbség, s ez meghatározza a nevelés szellemiségét.

Református óvodánk célja, hogy Jézus Krisztus szeretetének sugárzásán keresztül a gyermekek elinduljanak a képmutatás nélküli hit és szeretet útján. Az óvoda egész légkörének sugározni kell az Isten iránti engedelmességet, a megértést, a Krisztusi szeretetet.

A református nevelés világnézeti alapja a Biblia és az abból táplálkozó hitvallásunk. Keresztyén nevelésünk célja a harmonikusan fejlődő személyiség kialakítása, valamint a keresztyén értékrend átadása, mely elsősorban a gyermek lelki életére irányul, de átszövi az általános nevelési feladatokat és a közösségi nevelést is. Továbbá megfogalmazza a pontos és egyértelmű követelményeket, a békés együttéléshez szükséges szabályokat, a szabadság és a korlátok ésszerű rendszerének egyensúlyát. Ennek a célnak és feladatnak a középpontjában tudatosan a Biblia tanítása és Jézus Krisztus személye áll.

Fontos feladatunk tehát, hogy a látható világ mellett a láthatatlan világra is nyíljon fel tekintetük.

Az óvodáskor az életnek az a szakasza, amikor az ember a legnyitottabb az őt ért benyomásokra és tanításokra. Ekkor alapozódnak meg ismereteinek azok a rétegei, amit valaha is használni fog élete folyamán, személyiségének és viselkedésének legfőbb jegyei is ebben az időszakban kezdenek gyökeresedni.

A feladat megoldásánál hitvallásunk szerint abból indulunk ki, hogy Isten minden létezőnek Istene és mindenkor gondja van teremtményeire. Hisszük, hogy minden reánk bízott gyermek fejleszthető, erősíthető. Tekintettel vagyunk a gyermekek testi-lelki igényeire, de valljuk, hogy a testi jó közérzet nem csupán a szervezet jó működésén múlik, hanem azt a lelkiállapot is befolyásolja, abból indulunk ki, hogy a test a Lélek tükré.

A hitéleti nevelés szinterei

Elképzeléseinket két fő gondolat határozza meg: keresztyén erkölcs és hitbeli ismeretek átadása (bibliai nevelés, keresztyén hagyományok, ünnepek, imádságok, énekek).

Meg kell teremteni az iskolaérettségnek megfelelő feltételeket, emellett meg kell tanítanunk a gyermekeket társaik szeretetére és a helyes értéksorrendre.

Fontosnak tartjuk a következő *erkölcsi erényeket*:

- Gyengédség, udvariasság, figyelmesség, segítőkészség
- Kedves, de árulkodásmentes beszéd,
- Öszinteség, bátorság, megbízhatóság, önzetlenség.

Az óvónő által kezdeményezett tevékenységek:

- bibliai történetek,
- gyermekáhitatok, imádságra nevelés.

Bibliai történetek

- A Biblia üzenetét közvetítve, annak hatásrendszerében az *értelmi nevelés feladatai*:
- Egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése.
- Másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Megismerő képességeik fejlesztése az alábbi területeket öleli fel:

- egyre pontosabb, valóság-hű észlelés,
- figyelemösszpontosításra való képesség,
- valósághoz közelítő képzeleti működés,
- reprodukív emlékezet,
- problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
- az alakuló fogalmi gondolkodás.

Cél:

A 3-6 év közötti gyermek talán első kézből, az óvodában hall majd Istenről, Jézus Krisztusról. **Ezért rendkívül fontos, hogy a válogatásra került történetek hangsúlyosan, a szerető, a gyermekekre külön figyelmet fordító, imádságot meghallgató Atya Istent emeljék ki.**

Az első óvodai évben a Szentírás gyermekekről szóló történeteit ismerhetik meg, vagy legalábbis egy-egy kiemelkedő személyiség gyermekkorra került feldolgozásra. A kiscsoportosokhoz hasonló korú gyermekek történetei, akik a Biblia lapjairól lépnek elő, közel álló témája a 3-6 éves korosztálynak.

A gyermekség-történetek motiváló erejűek, és könnyebb a szereplőkkel az érzelmi azonosulás kialakítása is. Mottója: GYERMEKEK A BIBLIÁBAN.

A gyermeket Istennel való kapcsolatra segíteni a keresztyén hit elemeinek megismertetésével. Ebben segít bennünket a gyermek természetes kíváncsisága, az érzékelésen alapuló

tapasztalás élménye, felfedező és kísérletező kedve, amely ösztönzi arra, hogy kifejezhesse elképzeléseit, s a világ felfedezésében teljes személyiséggel legyen jelen.

Rendkívül fontos a történet kiválasztása, amelyet befolyásol a gyermekek fejlettségi szintje, a csoport aktuális érzelmi problémái vagy eseményei.

A kiscsoportban októbertől kezdve 16 történet követi egymást, eltérően a középső és nagycsoport anyagmennyiségétől.

Ennek oka az ún. beszoktatási időszak, amely az először óvodába kerülő gyermekek zökkenőmentes „átállását” igyekszik elősegíteni. A szeptember hónap minden gyermeknél a kapcsolatok felvételének, az óvodai szokások kialakulásának ideje. Nem jó ezt az időt frontális foglalkozásokkal megzavarni. Másként alakulhat mindez az egyházi óvodákban, ahol a keresztyén óvónők a beszoktatási időben is találhatnak olyan pillanatokat, amelyekben módjukban áll a sírós gyermekek szívét egy-egy imádsággal, zsoltárral megnyugtatni, félelmüket eloszlatni („A mi Mennyei Atyánk akkor is itt van és vigyáz ránk, amikor apa és anyag dolgoznak...”).

Középső csoportban a 4-5 évesek egész éven át (szeptembertől júniusig) Jézus Krisztus **18 csodálatos tette**n keresztül ismerkedhetnek meg a Megváltónkkal. Ennek az évnek ezért az a mottója: **JÉZUS TETTE...** A történeteken keresztül az a fő cél, hogy az igeszerű elmondással, tanítással a gyermek megszeresse és megismerje Jézust.

Ugyanakkor ne felejtjük el együtt említeni az Atyával, aki azért küldte az emberek közé Jézust, mert nagyon szerette őket. Ez a szeretete örökké tart, tehát soha el nem múlik!

Ne féljünk Isten Fiát hatalmas, titokzatos Úrnak bemutatni, aki erősebb a természetnél, az embereknél, a betegségeknek! Hadd kezdjék csodálni Jézust kisgyermek!

A nagycsoportosok pedig még több ismeretet zárhatnak szívükbe Jézusról, hiszen a következő **18 történet a JÉZUS MONDTA...** címet viseli. Az 5-7 évesek között már komoly evangéliumi és erkölcsi tanításnak számítanak pl. Jézus példázatai, melyeket számukra is érthetővé és befogadhatóvá lehet tenni.

Mind három év tervezetében szerepelnek ünnepek, amelyek a közbeeső óvodai szünetek miatt nem kaphatnak kellő mennyiségű ismétlést. Mégis, ahogyan a csoport fejlettségi szintje megkívánja, a szünetek után egy-egy ismétlő, *elmélyítő foglalkozást beiktathatunk*.

Alapvető kritériumok:

- Az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el
- Előadása gyermekszerű legyen, ne keltsen félelmet, számukra feldolgozhatatlan tartalmat és érzelmeket.
- A történet elmondásának célja ebben az életkorban nem annyira az ismeret megszeresztetése (bibliai ismeret) hanem az, hogy a történeteken keresztül megtapasztalják, hogy Isten mennyire szeret mindnyájunkat és Ő mindenütt jelen van.
- Az óvodáskor az a legfogékonyabb időszak, amikor egy egész életre meghatározó lehet az Isten szeretetének, közelségének élménye.

Minden történetnél meg kell keresnünk az Ige fő üzenetét. A fő üzenet keresésének két gyűjtőpontja van:

- Mi az Ige fő üzenete? (igeszerűség)
- A gyermek számára mit üzen az Ige, itt és most? (gyermekszerűség)

Az Ige fő üzenete lesz a belső cél, vagyis e köré csoportosítunk mindent. Ezt a gyermekeknek nem áruljuk el, de a történet végére ennek a fő célnak ki kell domborodnia. Ha több üzenet van, keressük ki azt, ami a leginkább gyermekszerű, mindig csak egy belső cél legyen.

A belső cél mindig:

- Igyszerű legyen
- Az Ige belső igazságának megfelelően.
- Valóságos és sajátos
- Döntsük el, hogy törvényt vagy evangéliumot hirdetünk. Óvodáskorban túlnyomórészt evangéliumot, Jézus mit tett érted? (Olykor törvényt: neked mit kell tenned?)
- Igaz legyen.
- Egyszerű
- Egy nézőponttal.
- Feszült
- Drámaian, jelen időben, érdekesen mondjuk el a történetet.
- Életteljes
- Éljük mi is és az alakok is.
- Szemléletes
- Lássa a gyermek azt, amiről szó van.

Gyermekáhitatok, imádságra való nevelés

A Bibliai történetekkel való ismerkedésen kívül a másik nagyon fontos dolog az imádság, vagyis a mindennapi áhitatok sora.

Feladat:

- A gyermeket megtanítsuk imádkozni (ez tulajdonképpen a szülők és a család feladata lenne, de sok esetben ez hiányzik), vagy továbbfejleszteni azt, amit a szülők elkezdtek. Óvodánkban nincs „hittan-óra”. A hitre nevelés is beépül a nevelés folyamatába.
- Az imádság az Istennel való kapcsolatfelvétel formája.
- A gyermek számára legyen természetes dolog, hogy ahogyan hozzánk beszélhetnek és elmondhatják kérésüket, vágyaikat, bajaikat stb. ugyanúgy elmondhatják Mennyi Atyjuknak is, aki ugyanúgy figyel rájuk.
- Az imádkozás formáját is meg kell tanítanunk a gyermekekkel, ez is egy folyamat. Eleinte a kötött imádságokkal kezdjük (étkezések előtti, utáni imádságok, napkezdő, hálaadó imádságok, lefekvés előtti ima stb.). Az Úr imádságát a „Mi Atyánk”-ot csak később tanítsuk meg a gyermekeknek, részletekben és együtt értelmezve, hogy ne csak betanulják, hanem meg is értsék azt. Fontos, hogy a gyermekeket jól tanítsuk meg imádkozni, azaz magyarázzuk meg nekik, hogy Isten minden imádságot hall, de nem mindig úgy hallgatja meg, ahogy mi szeretnénk, nem mindent teljesít (Ő nem „imaautomata”).

Az óvodai lelki nevelés közelebbi célja

- A 3-6 éves gyermekek evangéliumi nevelésen keresztül történő harmonikus lelki fejlődése.
- A bibliai történetek, az imádság és ünnepek szeretetteljes, bensőséges légkörével a megfelelő érzelmi biztonság kialakítása.
- Az óvodapedagógus személyén keresztül a gyermeki bizalom kiépítése a szerető Mennyei Édesanya felé.

- A gyermek istenélményein keresztül a család életének kedvező alakulása.

A szeretet szó rögtön értelmet kap, hitelessé válik, ha megtanulunk egymásra figyelni. Ezt nem lehet elég korán elkezdni.

Az óvodai hitoktatás távlati célja

- A gyermek hitre jutása és Jézus Krisztus melletti, korának megfelelő, döntéshez való segítése.
- Majdan tudatos, hívő református gyülekezeti tagokká válása.
- A keresztyén hit ismereteinek elsajátítása.
- Egyik fontos távlati célunk a gyermekek önálló imádkozó életre nevelése. Ennek megfelelően éljünk az imádság különböző lehetőségeivel. Tanítsunk legelőször a gyermekeknek kötött imádságokat, amelyeket a foglalkozások előtt és után csendben, közösen elmondunk. Egyházi óvodában több alkalom készítettük az imádságra. Étkezések, lefekvések előtt és után, a nap bármely szakaszában módunkban áll hálát adni, köszönetet mondani Istennek.
- Hallják a gyermekek a felnőtteket a saját szavaikkal is imádkozni, az ilyen kori imádságaink mindig legyenek rövidek, néhány mondatból állóak, a gyermekek számára is érthetőek és róluk szólóak. Ha már fejlettebb bátrabb gyermekek is vannak a csoportban, idővel megkérhetjük őket, hogy most ők mondják el a kötött imádságot mindenki nevében. Találjuk meg a különféle járható utakat a gyermekek önálló imádságra vezetésében.
- Az aranymondások komoly szerephez jutnak a gyermekek hitre jutásában. Hiszen a hit hallásból van, az Isten igéje által. S mivel a gyermekek könnyedén és szívesen memorizálnak, így a történetekhez kapcsolódó egy-egy mondatot meg tudják jegyezni. Hasznos, ha a megtanított igéket időről- időre ismételtetjük és kis képekkel, jelekkel készítünk a könnyebb bevésés elősegítésére. Az aranymondásokat – melyek a történetek központi gondolatát kell, hogy összefoglalják – változatosan, színesen, sokféle módszerrel tanítsuk. Ugyanakkor élethelyzetekben, adott szituációkban emlékeztessük is a gyermekeket az igék megcselekvésére, hogy azokat ne csupán az emlékezetükben őrizzék.

A célok megvalósítása

A célok megvalósulása érdekében az **alábbi feladatokat** kell megfogalmazni:

- Az evangéliumi nevelőmunka fogja át az óvodás gyermek személyiségének egészét, vagyis a keresztyéntanítás terjedjen ki az érzelmi (emocionális), értelmi (mentális), közösségi (szociális), valamint testi (szomatikus) szférákra egyaránt. Feladatunk a gyermeki érdeklődés, rácsodálkozás, felismerés elindítása Isten tetteire, megváltó munkájára.
- Keresztyén erkölcsi tartalmak elplántálása, mint személyválogatás nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, ragaszkodás, stb.
- Az óvodai hitoktatás tartalmi és formai felépítése illeszkedjen a 3-6 éves gyermek alapvető tevékenységi formáihoz (játék, munka, tanulás).
- Az imádságok meleg, elfogadó, megsejtető atmoszférája az Isten jelenlétét, közelségét éreztesse.

- Az énekek tartalmukkal és dallamukkal egyaránt a bibliai tanítás elmélyülését szolgálják, valamint az esztétikai élmények erősödését.

5. Az óvodai élet megszervezésének alapelvei

1. A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

2. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

3. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített - nem kötelező - feljegyzések, dokumentumok is szolgálják. Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

"Nagy politikusság a gyermeknevelés. Állandó nehéz egyeztetése a kívánalmaknak, szükségleteknek és lehetőségeknek."

(Szabó Lőrinc)

1. Nevelésünk alapfeltétele a családi légkör.
Óvodai életünk:
  - nyitott
  - bizalmas
  - szeretetteljes
2. Tiszteletben tartjuk a gyereket:
  - egyéniségét,
  - érdeklődését,
  - adottságait,
  - önállóságát,
  - autonómiáját.
3. Segítjük önkifejezésüket, személyiségük természetes fejlődését,
Programunkkal a helyi szükségleteket az óvodánkba járó gyermeket és családját kívánjuk szolgálni.
  - Bevonjuk a szülőket az óvodai életbe, szakmai támogatási nyújtunk a családi neveléshez.
  - A családokkal közösen gazdagítjuk a gyerek tapasztalatait, élményeit, feltételrendszerét,
  - Számba vesszük a gyereket érintő pozitív családi eseményeket.
4. Óvodai nevelésünkkel törekszünk a tevékenység központúságra:
  - A gyermek a legkülönbözőbb tevékenységek közül válogathat;

- Az óvónők által kezdeményezett program igazodik az életkor követelményeihez, életkori sajátosságokhoz;
- Az óvodai tevékenységek alapjai:
  - a természet körforgása,
  - a természet változásai,
  - a hozzájuk kapcsolódó jeles napok, népszokások.
- 5. Komplexitásra törekszünk az óvodai nevelés egész folyamatában.
  - Az ismereteket összefüggéseikben, kölcsönhatásaikban sajátítják el a gyerekek, úgy ahogy a valóságban előfordulnak.
- 6. Az óvodai nevelés területei tevékenység formái között szoros összefüggés van; Meghatározó szerepet szánunk:
  - környezetismeret,
  - környezetvédelem.,
  - néphagyomány,
  - játék,
  - mozgás,
  - anyanyelv.

6. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

6.1. Az egészséges életmód alakítása

CÉL

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességei fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezetvédelmi-, megóvási szokások kialakítása
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

FELADAT

- Tágas, világos csoportszoba;
- Higiénikus, gondozott mellékhelyiségek;
- Sokféle mozgáslehetőséget biztosító játszóudvar;
- Változatos, vitamindús étrend;
- Saját öltözőszekrények;
- A családdal való együttműködés (szokásainak ismerete: személyi és mentál -higiéné, öltözködés, napirend, étkezési szokások stb...).

A fejlesztés tartalma

- A napi, illetve heti tevékenységek időben azonos rendje. Részvétel foglalkozásokon, étkezéseken, sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken;
- A csoportszoba berendezésének használati eszközeinek, játékoknak a helye, azok rendben tartása;
- Az épület egyéb helyiségeinek berendezési tárával felszerelése, azok rendeltetésszerű használata;
- A napi tevékenységek egyes mozzanataihoz kapcsolódó eszközök előkészítése és helyretétele és azok használatának tanulása:
  - táplálkozás - étkezésnél (terítés),
  - tisztálkodáshoz szükséges felszerelések,
  - játékeszközök,
  - öltözködés rendje,
  - foglalkozásokhoz szükséges felszerelések,
  - mozgáshoz, sporthoz szükséges felszerelések, eszközök,
  - pihenéshez szükséges felszerelések, teremberendezések.
- A teremben és a szabadban való mozgás lehetőségei és módjai, azok rendje;
- Differenciált segítségnyújtás: A speciális eszközöket igénylő gyerekeknek (pl.: szemüveg, hallókészülék, stb... esetében), és a mozgás ügyetlen gyerekek részére.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

ÖNÁLLÓ:

- A tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és azok használatában,
  - A WC használatakor,
  - A fogápolásban,
  - öltözködésben, képes megválasztani a helyes sorrendet is,
  - Önkiszolgáláskor,
  - A kimerített étel mennyiségének megítélésében,
- Az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.

MEGFELELŐEN HASZNÁLJA:

- Az evőeszközöket (kés, villa, kanál), a játék és egyéb eszközöket;
- Az óvoda és az épület egyéb helyiségeit;
- A környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarítóeszközök).

TUD:

- Cipőt tűzni és kötni,
- gombolni,
- teríteni.
- hajtogatni (szalvéta, takaró, ruházat),
- ajtót nyitni, csukni, csendben közlekedni
- természetes ülő testtartással asztal mellett ülni.

ISMERI

- A kulturált étkezés szokásait (csukott szájjal rág, ügyel az asztal rendjére, tisztaságára),
- a zsebkendőhasználat módját,
- ruházatának tisztántartási lehetőségeit,
- a rendetlenség megszüntetésnek módjait.

SEGÍT:

- A környezet tisztántartására, a rend megőrzésére irányuló tevékenységekben,
- a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

6.2. Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok**CÉL**

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettelgi légkör vegye körül. Mindezzért szükséges, hogy

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket;
- az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolat pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek;
- az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit; nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására tiszteletére.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. (mint Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

FELADAT

- Otthonos körülmények a csoportszobában,
- Lehetőségek a közös élmények, tapasztalatok szerzésére,
- Az óvónők, illetve más dolgozók pozitív, határozott mintaadásai.

A fejlesztés tartalma

- Napirend szerint tevékenységek (játék, munka, tanulás):
- Beszoktatás: a leválási nehezítettséggel küzdő gyermekek különleges támogatása a családi háttér ismeretében (szükség esetén szakember segítségének kérése)
- Érzelmi megnyilvánulásokra való reagálások;
- Az egyes gyerekek viselkedésében zavart: okozó tényezők (haláleset, kistestvér születése, stb...) feltárása;
- Játéktevékenységek;
- Az értelmi fejlesztést szolgáló tevékenységek;
- Reális ismeretek nyújtása;
- Kapcsolatteremtés, kapcsolattartás, udvarias viselkedés elemi formáinál: gyakorlása (a felnőttek kérésének elfogadása);
- Munkatevékenységek; a természetes környezet óvása.

Társas kapcsolatok

- A természetes rokonszenv alapján szerveződő csoportok közös tevékenységeinek támogatása;
- Közös élmények átélése (születésnapok, kirándulások, szereplések, színházlátogatások, stb...);
- Közös készülődés műsorokra, rendezvényekre;
- Részvétel helyi, illetve egyéb rendezvényeken;

Ünnepi hagyományok

- Gyermekek ünnepei: születésnap, gyereknap, anyák napja, évfáró;
- Természettel, néphagyományokkal összefüggő ünnepek: szüret, Mikulás, Luca, karácsony, farsang, húsvét, pünkösd, advent, májusfa állítás;
- Társadalmi ünnepek: nemzeti ünnepek, nyugdíjasok köszöntése;

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

ÖNÁLLÓ:

- A kapcsolatteremtés és kapcsolattartás következő területem; kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszolás, megszólítás;
- A véleménynyilvánításban;
- Döntésekben, választásokban;
- Vállalt feladatai elvégzésében.
- Tiszteletudó a viselkedése.
- Ismeri és érti az óvónő metakommunikatív jelzéseit.
- igazmondásra törekszik.
- Megkezdett, munkáit befejezi.
- Kénes a belátásra.
- Észreveszi a környezete rendjét megbontó elemeket, korrigálni tudja az ilyen jellegű helyzeteket,
- Együttműködik a közös cél érdekében.

- Örül a csoport közös sikereinek.

Társas kapcsolatok:

- Felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyerektársainak, ha ennek szükségét látja,
- Szívesen tevékenykedik: a csoport érdekében.
- Érdeklődik társai és a felnőttek iránt (a csoporton belül).
- Képes egyéni érdekeit a csoport érdekeinek alárendelni.
- Legalább egy társkapcsolattal rendelkezik a csoporton belül.
- Figyelemmel van a felnőttek és a gyerektársak iránt.
- Igyekszik - a szituációtól függően - elfogadni az alá-, fölé-, és mellérendeltségi helyzeteket.
- Készen állnak az iskolai életre és a tanító elfogadására.

6.3. Értelmi fejlesztés, nevelés

CÉL

- Érdeklődés, kíváncsiság felébresztése az egyes tevékenységek iránt;
- Testi, szellemi egészség egységének fejlesztése, megőrzése;
- A gyerekek kognitív képességeinek fejlesztése (megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás);
- Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása;
- A környező világról szerzett tapasztalatok rendszerezése;
- Differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés;
- Kommunikációs képességek alakítása és fejlesztése (beszédprodukción, beszédértés, beszédprodózus, nyelvi képességek);
- Egyéni különbségek - adottságok, hajlam, rátermettség, képességek felfedezése;
- "Énkép" fejlesztése, testséma kialakulásának segítése;
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése;
- Vizuális percepció (formaérzékelés, formaérzékelés) fejlesztése;
- Figyelemkoncentrációs tevékenységek biztosítása.

FELADAT

- A valóság megismerésének, összefüggéseinek feltárásához szükséges képességek harmonikus fejlődésének biztosítása;
  - Tárgyak elemzése (analízis);
  - Egyes elemek összekapcsolása (szintézis);
  - Egyszerű kísérletek;
  - Érdeklődés fenntartása;
  - önállóságának tiszteletben tartása:
  - Ismeret - és tapasztalatszerzés biztosítása;
  - Mozgásos tevékenységek;
- Sokoldalú tapasztalatszerzés.

A fejlesztés tartalma:

Tevékenységi formák:

- Játék,
- Tanulás,
- Munka.

Fejlesztési tartalmak:

- Vers, mese,
- Ének-zene, énekes játék,
- Rajzolás, mintázás, kézimunka,
- Mozgás,
- A külső világ tevékeny megismerése,
- Néphagyományok.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Törekedjen a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére;
- Próbálja kifejezni a változások tartalmát szóban, rajzban;
- Rendelkezzék problémafelismerő és - megoldó képességekkel;
- Tudja figyelmét rövid ideig ugyanarra összpontosítani;
- Vegyen részt a különböző tevékenységekben;
- Segítséggel javítsa saját tévedéseit, ellenőrizze saját tevékenységét;
- Törekedjék az önértékelésre;
- ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.

6.4. Esztétikai nevelés és ízlésformálás

CÉL

- Élményekre és tapasztalatokra épülő nevelés;
- Környező világ érzéki úton megfoghatóvá váljon;
- A valóság esztétikai felismertetése, befogadása, létrehozása;
- Alapvető illemszabályok elfogadása.

FELADAT

- Nyugalmas, tevékenységre serkentő légkör;
- Eszközök biztosítása, melyek elősegítik az esztétikai élmény kialakítását (festék, filc, gyurma, mesekönyv, bábozás, báb. paraván, különféle természetes anyagok);
- Tágas, világos csoportszoba;
- Dekorációk természetes anyagokból;
- Felnőtt dolgozók igényesek a megjelenésükre;
- Kulturált viselkedési szabályok betartása;
- Esztétikai élmények iránti vágy megalapozása.

A fejlesztés tartalma:

- Változatos és rendszeres élménynyújtás;
- Gyönyörködtetés és a rácsodálkozás alkalmainak és lehetőségeinek megteremtése;
- Széleskörű tevékenységrendszer biztosítása;
- Esztétikus környezet felismerése, óvása, alakítása;
- Séták, kirándulások, mesék, bábozás, énekes játékok, ünnepek, természeti-társadalmi környezet megjelenítése az ábrázolás eszközeivel;
- Külső világ tevékeny megismerése;
- Játék;
- Mozgás;
- Mese-vers;
- Ének-zene, énekes játék;
- Rajzolás, mintázás, vizuális nevelés;
- Környezet-néphagyomány.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Kialakul az igénye az esztétikus környezet iránt;
- Képes maga is létrehozni, alakítani, formálni a környezetet;
- Fogékonyak a szépre: természetben,
társadalomban,
művészeti alkotásokban,
népi tárgyakban.
- Képes megfogalmazni esztétikai élményeit;
- Beszédében igényévé válik az ízléses, csendes tónus, finom beszédstílus;
- Igényes a megjelenésére;
- Viselkedési és az érintkezés szabályait ismeret és betartja;
- Esztétikai tevékenysége belülről fakadó, gátlásoktól mentes, szívesen vállalt tevékenységgé válik.

6.5. Anyanyelvi és kommunikációs nevelés

CÉL

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

- A gyermek bő szókinccsel, tejjelt kommunikációs készséggel rendelkezzen;
- A mindennapi helyzetben tudjon megnyilatkozni;
- Élményeit, elképzeléseit bátran mondja el;
- Tisztán beszéljen;
- Nyelvtanilag helyesen használja a magyar nyelvet.

FELADAT

- Szóbeli közlést kiváltó derűs légkör;
- Az anyanyelv használata végigkíséri az egésznapos életet;
- Szerves része az óvodai élet minden mozzanatának;
- Átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét;
- Közvetítő elem a nevelési feladatok megvalósításánál;
- A tanév elején minden nagycsoportos fejlettségi szintjének szakember által történő felmérése;
- Elmaradás esetén logopédiai kezelés igénybevétele.

A fejlesztés tartalma:

Az óvónő modell szerepe érvényesüljön;

- Az óvónő
  - elfogadó,
  - együttműködő,
  - kapcsolatteremtése modellértékű,
  - határozott,
  - következetes;
- Beszéd- és kommunikációs képességfejlesztés különböző tevékenységeken keresztül;

- Beszédtechnikai hibák korrigálása.

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Beszéde összefüggő;
- Elbeszélése folyamatos, logikai összefüggéseket tartalmaz;
- Nyugodtan, figyelmesen hallgatja végig a másik megnyilatkozását;
- Helyesen használja a névmásokat, névutókat, igeidőket és módokat;

Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtéstű és sebességű beszéd;

Beszédét érzelmek által kiváltott természetes gesztus, arcjáték kíséri;

Tisztán ejti ki minden beszédhangot;

Ismeri és érti a néphagyományokból átvett szavak jelentését, ezeket beszéde színesítésére használja:

A jellemző mesefordulatok kifejezései is jelenjenek meg a mindennapi életben.

7. Az óvodai élet tevékenységi formái

7.1. A külső világ tevékeny megismerése

CÉL

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

2. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok szokások a családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

 A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza.

Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

 Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

FELADATOK

- sokféle tevékenység biztosítása a tapasztalatszerzéshez;
- a szerzett tapasztalatok rendszerezése;
- összefüggések megláttatása;
- a valóság objektív bemutatása;
- ítélőképesség fejlesztése;
- értelmi képességek fejlesztése;

- környezetvédelem;
- néphagyományok ápolása;

„ Földünket nem őseinktől örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön „

(Indián mondás)

A fejlesztés tartalma

a./Társadalmi környezet

- család, családtagok, a család élete;
- az óvoda épülete, az óvoda környéke;
- a felnőttek munkája, gyerekek tevékenysége;
- a felnőttek munkája egyes munkahelyeken, foglalkozások;
- A felnőttek tisztelete, munkájuk megbecsülése;
- viselkedési formák; köszönés, megköszönés, kérés, megszólítás...
- az ember testrészei, külső tulajdonságai;
- érzékszervek megnevezése, ápolása;
- egészséges életmód, egészség megőrzése;
- közlekedési eszközök: személyszállítók - teherszállítók;
- közlekedési eszközök: vízi - légi szárazföldi;
- helyes gyalogos közlekedés faluban - városban, közlekedési magatartás kialakítása;
- környezetünk megóvása, tisztántartása;
- környezetünk színei és színárnyalatai.

b./ Természeti környezet

A természet változásai - évszakok - időjárás:

év, hónap, hét, nap, napszakok;

- TAVASZ:**
- időjárás változása,
  - természet ébredése,
  - bogarak, rovarok, madarai;
  - tavasz hírnökei, tavaszi virágok,
  - tavaszi munkálatok a kertekben és a szántóföldeken,
  - tavaszi zöldségfélék,
  - tavaszi öltözködés,
  - növények ápolása, gondozása;
- NYÁR:**
- időjárás változása,
  - természet változása,
  - nyári öltözködés,
  - pancsolás, napoztatás a fürdőmedencében,
  - nyári élmények, nyaralások,
  - fák bokrok, növények gondozása locsolása,
  - aratás, új kenyér
- ŐSZ:**
- időjárás változása,
  - őszi öltözködés.
  - a természet változása- lombhullás, stb...,
  - őszi betakarítások, szüret, stb.,..
    - Őszi termékek, gyümölcsök, virágok,
  - őszi munkálatok a kertekben,
  - költöző madarak megfigyelése,
  - udvari munka, gereblyézés, levéltakarítás;

TÉL

- időjárás változása,
  - természet változása,
  - téli csapadékok megfigyelése, megnézésük.
    - téli öltözködés - fűtés - fűtési módok,
  - téli örömök a hóban, szánkózás, hógolyózás, stb...,
  - téli madáretetés,
  - élősarok gondozása, ágak haj tatása, magvak csíráztatása,
  - szobanövények gondozása;
- **ÁLLATVILÁG:**
- az állatok tulajdonságai, életmódjuk,
  - az állatok gondozása, hasznuk.
  - állatok és kicsinyeik,
    - állatok csoportosítása, lakhelyük szemit;
      - vadállatok,
      - vadonélő állatok,
      - ház körül élő állatok,
      - háziállatok,
      - vízben élő állatok,
      - bogarak, rovarok,
      - madarak.

c. / Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása

- megfigyelések, összehasonlítások, szétválogatások különböző szempontok szerint;
- mennyiségek összehasonlítása;
  - több - kevesebb - ugyanannyi,
  - hosszabb - rövidebb.
  - alacsonyabb - magasabb.
  - szélesebb - keskenyebb;
- sorba rendezés mennyiségi tulajdonságok szerint (tőszámnevek, sorszámnevek);
- sorba rendezés egyéb szempontok szerint;
- halmazok keletkeztetése (hozzátevés, elvétel, egyenlővé tétel a tízes számkörben);
- soralkotások, sorváltozások balról - jobbra, föntről - lefele;
- állítások megfogalmazása (igaz - hamis eldöntése);
- tapasztalatszerzés a geometria körében;
- testek - síklapok felismerése, megnevezése;
- építés szabadon testekből;
- építés (letakarás) síkmértani formákból;
- tükörrel való tevékenység, mozgások a tükör előtt, térbeli percepció kialakítása;
- szimmetria, szimmetrikus alakzatok keletkeztetése;
- tájékozódó képesség, fejlesztése térben és síkban;
- irányok, arányok megfigyelése (bal - jobb, alá - fölé, mellé, köze, előtt - mögött, vízszintes - függőleges);
- térbeli helyzetek (ferde, görbe, álló, fekvő, eleje - közepe - vége, első - utolsó, fenn - lenn. felső - középső - alsó).

7.2. Természet- és környezetvédelem

C É L

- a környezet megbecsülése, megóvása, rendben tartása, a társadalmi és természeti környezethez a pozitív érzelmi viszony kialakítása.

F E L A D A T ismeretek, tapasztalatok szerzése a környezetünkről;

- fogalmak tisztázása: tiszta - szennyezett, szép - csúnya,
- egészséges, esztétikus környezet kialakítása és annak megóvása, megbecsülése;
- a közvetlen környezet rendben tartása, munka a közösségért;
- tágabb környezetünk tisztaságának megóvása.
- a társadalmi és természeti értékeink megbecsülése, megóvása;
- a levegő, a víz, mint az élel alapvető feltételek tisztántartása, megóvása:

A fejlesztés tartalma

- a csoportszoba szépítése, tisztántartása;
- o csoportszoba és a hozzátartozó helyiségek tárgyainak, eszközeinek, berendezéseinek megbecsülése, megóvása;
- a szobanövények, élősarok ápolása, gondozása;
- az óvoda udvarának rendben tartásában, tisztántartásában közreműködés (gereblyezés, szemétszedés);
- a fák, bokrok locsolása, megóvása;
- községünk utcáinak, tereink tisztaságánál; megóvása;
- a közösségért, a közért végzett munka pozitív érzelmi feltöltődése.

7.3. Hagyományok, néphagyományok ápolása

C É L

- hazaszeretetre nevelés, a magyarság megismertetése, megszerettetése;
- a népi táravak, értékek megóvása, megőrzése;
- az idősek tiszteletére, szeretetére nevelés.

F E L A D A T

- a közvetlen környezet, a táj, a község népi értékeinek bemutatása;
- néphagyományok, népszokások megismertetése;
- hagyományok ápolása.

A fejlesztés tartalma:

- természetes anyagok felhasználásával barkácsolás, technikái: megismertetése;
- népi játékeszközök készítése (pl.: csutkababa állatfigurák);
- tárgyi értékek bemutatása (pl.: köcsög, korsó, szőttes, faeszközök), gyűjtése és elhelyezése a kijelölt helyen;
- egyszerű magyar tánclépések megtanítása;
- népi gyermekjátékok (gyermekjátékdalok és mondókák) tanítása;
- a természet változásaihoz kapcsolódó jeles napok számbavétele;
- naptári ünnepek, szokások, események, népszokások.

Néphagyományon alapuló ünnepek:

- Mikulás (Szent Miklós püspök)
- Advent (koszorú készítése)
- Luca - dec. 13. (búza elültetése, csíráztatása, Luca széke...)
- Karácsony (Betlehemes játékok)
- Farsang (téltemetés)
- Dal napja (népi gyerekjátékok, népdalok, néptánc)
- Húsvét (locsolkodás)
- Májusfa-állítás (Majális)
- Szüret (termés-betakarítás)

Hagyományos ünnepek:

- Nemzeti ünnep: március 15.
- Anyák napja
- Tanévzáró istentisztelet
- Ballagás
- Pedagógusnap
- Gyereknapi
- Műsor a tanévnyitó istentiszteleten
- Idősek otthonában szereplések alkalmanként
- Községi rendezvényeken szereplés
- Születésnapok, névnapok megünneplése

Fejlesztés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Tudják személyi adataikat (lakáscím, név, szülők neve, foglalkozása, testvérek neve, életkora);
- Megnevezik a testrészeket, érzékszerveket;
- Tájékozódhatnak környezetükben, megneveznek néhány épületet (pl: posta, gyógyszertár, orvosi rendelő, stb...)
- Ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket;
- Gyakorlással: a gyalogos közlekedésben;
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemző tulajdonságaikat,
- Ismernek az évszakokhoz fűződő néhány kiemelkedő népszokást, hagyományt;
- Ismerik a napok neveit, a napszakokat;
- Ismernek néhány növényt, termést;
- Gondozzák, ápolják a növényekéi;
- ismerik, megnevezik a környezetükben élő állatokat, tudják csoportosítani életmódjuk, egyéb tulajdonságaik szerint;
- ismernek néhány erdei és vadállatot, néhány nálunk telelő és költöző madarat;
- ismernek néhány rovar, bogarat;
- Megnevezik környezetük színeit, színárnyalatait;
- Érzik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket (több, kevesebb, ugyanannyi)
- Tájékozódhatnak a tízes számkörben, isménk a tő- és sorszámneveket;
- Megfogalmazznak állításokat (igaz - hamis);
- Ismerik a bal - jobb - fent - lent (sorváltás, soralkotás);
- Felismerik az egyszerűbb testeket, síknértani formákat;
- Tudnak szimmetrikus alakzatokat létrehozni;

- Ismerik az irányokat, arányokat;
- Képesek gondolkodási folyamatokra;
- Részt vesznek a csoportszoba rendezésében, tisztántartásában;
- Megóvják, megbecsülik a környezetük tárgyait, eszközeit;
- Megbecsülik a felnőttek munkáját;
- Gondozzák, ápolják a növényeket;
- Gereblyéznek, szemetet szednek az udvaron;
- Vigyáznak környezetük tisztaságára
- Szívesen tevékenykednek a közösségért;
- Megbecsülik, megóvják a természeti és társadalmi környezetük értékeit;
- Ismernek néhány jeles napot a hozzájuk kapcsolódó népszokásokat;
- Megismerik közvetlen környezetük népi értékeit, hagyományait;
- Barkácsolnak természetes anyagokból népi gyermek-játékeszközöket;
- Ismernek népi gyermekjátékokat, mondókákat;
- Felismernek és megneveznek néhány rési tárgyat, eszközt;
- Megtanulnak néhány egyszerű néptáncleptést;
- Tisztelik, szeretik az idős embereket;
- Szívesen részt vesznek az ünnepeken, megismerik az ünnepekkel kapcsolatos néphagyományt, népszokást;
- Erősödik bennük a hazaszeretet, átérzik az ünnepek hangulatát, érzik jelentőségét.

7.4. Játék

C É L

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyerek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbólikus-szerepjátékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

5. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.

FELADAT

1. Játékirányítás általános elvei:

- legyen közvetett,
- ismeretek állandó bővítése, elmélyítése,
- pozitív érzelmek alakítása,
- saját élmények, érzelmek, fantázia magvalósítására lehetőség biztosítása.
- közbelépés testi épség veszélyeztetése. konfliktusmegoldás, technikai tanács, nem kívánatos viselkedési forma esetén, ha a gyerekek zavarják egymást, fejlettségi szinthez való igazodás,
- állandó felügyelet,
- játéklehetőség megteremtése a szabadban az udvaron,
- a gyerekek játékkedvére, aktivitására, érdeklődésére való építés,

2. A feltételek megteremtése:

- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése,
- önállóság elősegítése játékok kezdeményezésében, eszközök kiválasztásában, játékok elmélyítésében, konfliktusok megoldásában,
- közös játék kibontakozásának elősegítése,
- állandó és ideiglenes játszóhelyek kialakítása, csoportszobában és a szabadban,
- játékidő összefüggő legyen,
- a játékszerek legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatók, veszélytelenek, egyszerűek, variálhatók,
- a játékszerek legyenek könnyen elérhetőek.

3. A tapasztalatszerzés irányítása az élmények szerepe:

- környezetünk minél mélyebb megismertetése;
- tapasztalat - és ismeretszerzés pozitív érzelmeket váltson ki, élménnyé váljék;
- a tapasztalatszerzés biztosítása a szabadban;
- a gyermek óvodán kívüli tapasztalataival való megismerkedés.

A fejlesztés tartalma:

3-4-5 éves korban:

a/ GYAKORLÓJÁTÉK:

- ismétléses cselekvések közben anyagok, eszközök megismerése;
- szöveg-, dallam-, mozgásismétlő játékok;
- ritmusjátékok, egyszerű szabályjátékok - játékszabályok megismerése, elfogadása, követése;

b/ SZEREPJÁTÉK:- egyszerű szabálykövetések (egyéneknél és csoportokban);

c/ BARKÁCSOLÁS:

- játékjavítások, közreműködés apró hibaelhárításokban óvónői irányítással;

d/ ÉPÍTŐ, KONSTRUÁLÓ JÁTÉK:

- összerakosgató, összeszerelhető játékok egyéni elképzelések alapján;

4-5-6-7 éves korban

a/ GYAKORLÓJÁTÉK:

- a rész képességekben enyhe lemaradást mutató gyerekeknél (szerepjátékok és konstruáló játékok)

b/ SZEREPJÁTÉK:

- a játékszabályok elfogadása és betartása;
- a környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése önálló vagy csoportos játékba;

c./ BARKÁCSOLÁS:

- játékok egyszerű javítása;
- játékkészítések;
- ajándéktárgyak készítése.

d./ DRAMATIZÁLÁS, BÁBOZÁS:

- bábkészítések;
- önálló bábozások (mese, történet és bábválasztás).

e./ ÉPÍTŐ, KONSTRUÁLÓ JÁTÉK:

- összerakosgatások, szerelések, egyszerű, az élethelyzeteknek megfelelő tárgyak elkészítésével (a valóság és a képzelet közelítésével).

f./ SZABÁLYJÁTÉK:

- verbális, mozgásos, manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelések.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek és tudnak játszani;
- A játszótársak elgondolásait megértik, elfogadják;
- A játék szabályához alkalmazkodnak;
- Kedvezőtlenebb szerepet elvállalják;
- A környezet jelenségeit, eseményeit beépítik játékukba;
- A játékot önállóan tervezik, eszközöket kiválasztják, szerepeket megosztják, szabályokat betartják;
- Bonyolult alkotásokat hoznak létre;
- A különböző anyagokat, eszközöket kombináltan alkalmazzák;
- Önállóan báboznak;
- Bábokat készítenek;
- Az értelmi- és mozgásos szabályjátékok szabályát betartják;
- A játékokon az egyszerűbb javításokat elvégzik;
- Ajándékot készítenek szeretteiknek;
- Az alapvető viselkedési szabályokat alkalmazzák;
- Együttműködnek társaikkal;
- Észlelésük, megfigyelőképességük megbízható;
- Észreveszik a tárgyak hasonló és különböző jellemzőit, a cselekvések egymásutániságát, a dolgok és jelenségek közötti összefüggéseket.

7.5. Mozgás

CÉL

1. A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés.
2. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.
3. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarat tényezőinek alakulását.

4. A tornának, játékos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

- az egészséges életmód kialakítására nevelés,
- a természetes mozgások alakítása, fejlesztése;
- testi képességek alakítása, fejlesztése (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás);
- biológiai fejlődés, növekedés elősegítése;
- a légző-, keringési, csont- és izomrendszer teljesítőképességének növelése, a mozgásfejlődés lépcsőfokait betartva;
- a térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése;
- az alkalmazkodó képesség fejlesztése;
- mozgáskoordináció alakítása;
- a szem - kéz- láb koordinációjának fejlesztése;
- az egyensúlyérzetet befolyásoló mozgások végeztetése;
- egészséges versenyszellem alakítása;
- pozitív személyiség tulajdonságok erősítése.

Feladat

- a szervezet egészséges fejlődésének biztosítása;
- gondozás;
- edzés;
- a gyermek mozgástapasztalása játékos kedvére való építés;
- mozgással kapcsolatos szókincs bővítése;
- egyem sajátosságok fejlesztését elősegítő lehetőségek biztosítása;
- megfelelő öltözék biztosítása (zárt cipő, tornaruha);
- eszközök biztosítása a feladatok teljesítésének érdekében (pl.: babzsák, labda, szőnyeg, stb.);
- mindennapi frissítő 15 perces testnevelés, valamint heti egy vagy két testnevelési foglalkoztatás biztosítása;
- az óvónő a hibákat gyakorlat közben javítja;
- környezet adta lehetőségek kihasználása;
- a mozgással kapcsolatos játékok szabályának betartatása.

A fejlesztés tartalma:

- JÁTEKOK:
  - szerep-, utánzó és futójátékok,
  - szabályjátékok,
  - küzdőjátékok (húzás, tolás, emelés).
- RENDGYAKORLATOK:
  - egyenes testtartás.
  - vonal- és köralakítás,
  - fordulatok meghatározott irányokba,
- SZABADGYAKORLATOK:
  - kartartások,
  - nyakizom-gyakorlatok,
  - kar-, láb- és törzsmozgások,
  - testhelyzetek,

- ellenoldaliságban ritmuskeresztezett mozgások.
- KONCENTRÁCIÓS MOZGÁSGYAKORLATOK:
  - kézi szer gyakorlatok (babzsák, szalag, karika, labda).
- JÁRÁSOK. FUTÁSOK:
  - természetes járás irányvátoztatásokkal,
  - speciális járások, állatjárások utánzása
  - járás ritmusra
  - futás egyenes vonalban és irányváltásokkal,
  - lassítás - gyorsítás.
  - akadályok leküzdése,
  - versenyfutás.
- SZÖKDELÉSEK UGRÁSOK:
  - helyben és haladva (páros lábon vagy váltott lábbal),
  - akadályon át (le, fel, át).
- DOBÁSOK, LABDÁS GYAKORLATOK:
  - labdafogások, labdaészlelés,
  - labdagurítás, labdavezetés,
  - labda fel- és ledobások (alsó- és felsődobások)
  - labdahajítás.
- TÁMASZ-, FÜGGÉS-ÉS EGYENSÚLYGYAKORLATOK:
  - talajon (csúszás, mászás, kúszás, egyensúlyozás),
  - padon, zsámolyon, bordásfalon - vízszintes és függőleges irányban,
  - gurulások,
  - egyensúlyozás emelt szeren (pad).
- FOGLALKOZÁSOKA SZABADBAN:
  - téli játékok (hógolyózás, szánkózás).

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szeretik és igénylik a mozgást;
- Kifejlődött ellenálló képességük, alkalmazkodó képességük szabályokhoz és társhoz;
- Mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá vált;
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak;
- Tér- és időbeli tájékozódó képességük egyre fejlettebb;
- Egyéni, csoportos sor- és váltóversenyt képesek játszani a szabályok pontos betartásával;
- Megértik az egyszerűbb vezényszavakat;
- Kialakult a testséma, ismerik testrészeiket;
- Magatartásukban fellelhetők egyes erkölcsi tulajdonságok, mint pl. felelősségérzet, segítőkészség;
- Ismerik az eszközök nevét;
- A rendszeres mozgás következtében a gyermek légző- és keringési rendszerének teljesítőképessége valamint a csont- és izomrendszer teherbíró képessége megnőtt;
- A gyakorlatokat egyöntetűen végzik;
- A testi képességek egyre fejlettebb formái öltöttek.

7.6. Mese, vers

C É L

1. Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában - tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

3. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

7. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

- A beszéd fonológiai (hangrendszer és prozódiai rendszer), grammatikai jelentéstani valamint motorikus rendszereinek fejlesztése életkori és egyem sajátosságok figyelembe vételével;
- Hallási és beszédhallási figyelem és a hallási differenciáló képesség fejlesztése;
- Az akusztikus verbális emlékezet fejlesztése;
- A sorrendi felfogás és kivitelezés erősítése;
- Analizáló- szintetizáló képesség fejlesztése a beszéden keresztül;
- A téri és idői ritmusérzék fejlesztése;
- Az anyanyelvi, kódok helyes elsajátíttatása;
- A beszéd eszközként való használatának fejlesztése - szókincs bővítés;
- A beszéd megértés képességének fejlesztése
- A beszédszervek megfelelő mozgásának fejlesztése;
- A beszédkedv felkeltése és megőrzése;
- Metakommunikációs elemek jelentésének megismertetése;
- Irodalmi fogékonyság megalapozása:
- Könyv iránti vonzódás kibontakoztatása.

F e l a d a t

- A gyermek irodalomhoz fűződő pozitív viszonyának kialakítása;
- Naponta többszöri kezdeményezés a gyermek kérésének, érdeklődésének, az adott szituációnak megfelelően, az életkori sajátosságok figyelembe vételével;
- A beszéd zenei elemének érvényesítése;
- A mesével, verssel kapcsolatos spontán kérdésekre való válaszadás;
- Ismétlések gyakorisága, én erősítő hatásának felhasználása;
- A mese - és versmondás spontán adódó helyzetekre, a kedvező körülmények tudatos kiváráására, előidézésére való építés;
- Az élő vers, mese legyen a. természetes a gyermek számára;
- A meseélmények játékkal, rajzzal való kifejezése;
- „A mindennapi tevékenységek színesítésére, gyermekköltészeti alkotásokkal való megismertetés (altatók, ujjSOROLÓK, növényekkel és állatokkal kapcsolatos mondókák);
- Bábozáshoz kellékek biztosítása;
- A mesehallgatás külső és belső feltételeinek megteremtése (fény, zene. természeti környezet, stb...);
- A mese tartalmának kijátszása habozással.

A fejlesztés tartalma:

- Beszélgetések a napi tevékenység során;
- Beszédművelés:
  - beszédhallás, beszédmegértés és beszédmozgás fejlesztése
  - helyes ejtési gyakorlatok; légző gyakorlatok, hangadás gyakorlatok, zöngés - zöngétlen hangok differenciálása mintaköveteléssel, artikulációs gyakorlatok. Nyelvtörők, gyorsasági gyakorlatok, ritmusgyakorlatok. Időtartam gyakorlatok, hangsúlygyakorlatok, hangerőgyakorlatok;
- Idő-és térbeli egymásutánosság felfogása, felismerésének és kivitelezésének fejlesztése (történeti sorba rendezések);
- Vers- és mesemondások;
- Irodalmi művek hallgatása:
  - mondókák (népi mondókák, kiszámolók, hintázók, altatók, stb...);
  - mesék (állat -, tündér -, tréfásmesék, népmesék, műmesék, folytatásos mesék), verses mesék;
  - versek (népköltészeti alkotások, klasszikus és mai gyermekversek);
- Irodalmi művek dramatizálása:
  - tevékenységek, cselekvések megfigyelése, eljátszása, mozgással, testtartással, érzéknek kifejezése mimikával. Gesztikulációval irodalmi művek eljátszása-dramatizálás, bábozás;
- Könyvek, folyóiratok nézegetése;
- Színházi élmények nyújtása - gyerekelőadások, bábszínházi előadások;

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek játék közben odaülő szövegeket, ritmusokat mondogatnak;
- Az elhangzott vers. mondóka ismétlését igénylik;
- Társak, az óvónő improvizáló játékkezdeményezéseiben;
- Hangzás, hangulat, érzélem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott. hallott vers témáját, költői képét;

- Segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában;
  - Megszilárdultak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokások, a figyelem fenntartásának és ellenőrzésének játékos, egyezményes jelzései;
  - Folytatásos mesék, verses mesék szálak össze tudják kötni;
  - Van néhány kedvelt mesehősük, a velük megtörtént dolgokat beleviszik játékukba;
  - Az ismeri mesei motívumok habozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásaik közé tartozik;
  - A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait megjegyzik;
  - A meséskönyvet önállóan nézegetik, utánozzák az olvasást;
- A könyvekben a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket.

7.7. Ének-zene, énekes játékok

CÉL

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok az éneklés, az énekes játékok a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

4. A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

- A gyermekek zenei élményekhez juttatása;
- Az éneklés, zenélés megszerettetése:

**„Zenét művelő, zenét élvező és értő magyar közönség kiművelése, amely a kisgyermekkorban kezdődik,”
(Kodály Zoltán)**

- Kis zenei formákon keresztül a néphagyományokból kiindulva a világirodalom remekeihez jussunk el.

FELADATOK

- Zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése (tér és eszköz biztosítása);
- A gyerekek zenei érdeklődésének felkeltése, élménynyújtás;
- Hallás, éneklési készség, ritmusérvzés fejlesztése;
- Harmonikus, szép mozgás kialakítása.

A fejlesztés tartalma:

- Magyar népi énekes- mozgásos játékok (egy- és kétszemélyes játékok);
- Más népek dalai, játéka;
- Altatók, hintáztatók, simogatok, hajladozók, lovagoltatok, tapsoltatok, höcögtetők,

stb.;

- Közjátékok és dalaik (párválasztó, fogyó és gyarapodó);
- Magyar népszokások, a hagyomány dalai, játécai;
- Táncos játékok (lakodalmas, kapuzó, kapcsolódós játékok, stb.);
- Ünnepekhez kapcsolódó dalok;
- Halk- hangos éneklés;
- Gyors- lassú tempó érzékelése;
- Magas- mély közötti különbség felismerése;
- Dallamfelismerés, dallambujtató;
- Ritmustapsolás, egyenletes lüktetés;
- Zörejangok és zenei hangok felismerése;
- Egyszerű hangszerek bemutatása (fúvó, dob, stb.);
- Egyenletes járás körbe szép testtartással, kézfogással;
- Egyszerű táncos, mozgásos elemek (dobbantás, koppantás, páros forgás).
- A néptánc alaplépéseinek megismerése (csárdáslépés, elől - hátul keresztezés, csapások, érintő lépések);
- Élőzene és gépzene hallgatás;
- Egyszerű népdalok tanulása.

A fejlesztés várható jellemzői:

- Szépen, tisztán énekelnek;
- Belső hallásuk kifejlődik;
- Visszaénekelnek dallamot;
- Megkülönböztetik a halk- hangos, mély- magas, gyors-lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban;
- Felismernek dallammotívumokat;
- Térformák kialakítására és visszaalakítására képesek (kör, csigavonal, stb.);
- Felismernek zörejangokat és zenei hangokat;
- Felismernek egyszerű hangszereket, próbálják használni;
- Tapsolnak egyszerű ritmusokat;
- Egyenletesen járnak körbe, érzik az egyenletes lüktetést;
- Megtanulnak népi énekes és mozgásos játékokat;
- Megismerkednek más népek dalaival;
- Tudnak mondókákat, kiszámolókat, stb.;
- Játszanak körjátékokat, párválasztós. fogyós. stb. játékokat;
- Tudják néhány magyar népszokás, néphagyomány dalait;
- Ismernek néhány népi táncos játékot (pl.: lakodalmas, kaputartós, stb.);
- Megismerik az egyszerű táncos, mozgásos elemeiket;
- Sok zenét hallgatnak, szeretik, az élőzenét;
- Szívesen énekelnek egyszerű népdalokat;
- Ünnepekhez kapcsolódó szokásokat, dalokat, zenéket ismernek meg.

7.8. Rajzolás, mintázás, kézimunka, vizuális nevelés

CÉL

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.
2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.
4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően;
- A, vizuális jelrendszer megismertetése (pont, vonal, folt, színek, fonnák);
- A képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása;
- A vizuális percepció fejlesztése;
- Tapintási ingerek erősítése;
- Az ingerek más ingerekkel történő integrálása;
- Szín- és formavilág gazdagítása;
- Egyszerű munkafogások és eszközhasználat elsajátítása;
- Érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt;
- Kézmozgások finomítása;
- Az alkotás örömeinek megtapasztalása;
- Sokféle lehetőség megmutatása, a képi, térbeli megjelenítése;
- Képi gondolkodás fejlesztése;
- A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése;
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.

FELADAT

- Az egyes gyermekek közötti ábrázolás képességbeli különbözőségekre figyelem-bevétele;
- Az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyának felkeltése;
- Sokféle lehetőség biztosítása az élményszerzésre, a fantázia és megfigyelések képi és térbeli megjelenítésre;
- Szabadidős tevékenység során állandó hely- és eszköz biztosítása az ábrázolásra
- A gyermekek kreativitásának érvényre juttatása;
- Figyelemfelhívás az esztétikus környezetre, annál; óvására, alakítására;
- Minél több természetes anyaggal való megismertetés (pl.: agyag, fa, só - liszt gyurma, textil, fonal, termések, stb.);
- Ábrázolási technikákkal való sokoldalú megismertetés;
- A gyermekmunkák elemzése, ellenőrzése;

- Nyugodt légkör, eszközök biztosítása.

Fejlesztés tartalma:

VIZUÁLIS PERCEPCIÓ:

- ***Alak, háttér:***
Keresztezett vonalak felismerése, rejtett formafelismerés, keresztezett fonnaák differenciálása alak és háttér cseréje.
- ***Alakállandóság:***
Fonna állandóság, geometriai formák különböző nagyságainak összehasonlítása.
- ***Terheli helyzet:***
Tárgyak szemlélőhöz viszonyított kapcsolatának felismerése, figurák fordítása, forgatása, részek helycseréje, tárgyak egymáshoz viszonyított helyzete.
- ***Térbeli viszonylagosság:***
Két tárgy helyzetének megnevezése, alak kiegészítése, részek összeillesztése, célirányos útkeresés,

VIZUÁLIS NYELV:

- Kép alakítás a vizuális elemek használatával (vonal, folt, fonna, színek);
- A képfelület kitöltése;
- A vizuális elemek egymáshoz való viszonyának megfigyelése, rendezése a képfelületen (soralkotás, hasonlóságok, ritmus);
- Ujjfestés.

KIFEJEZÉS:

- Táj, terek viszonyainak megfigyelése, ábrázolása;
- Egyszerű természeti és mesterséges fonna: megfigyelése, ábrázolása;
- Képalakítás saját élmények emlékezet után;
- Képző- és népművészeti alkotások, képek nézegetése;
- Technikák megismerése (rajzolás, festés, papírragasztás, mintázás, papírhajtogatás, egyszerű nyomhagyások).

VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ:

- Színek keresése;
- A mindennapokban használt információs jelek megismertetése (közlekedési jelzőtáblái, egyszerű ábrák, járművek jelei...).

TÁRGY- ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA:

- Tárgyalkotás szabadon;
- Térrendezések;
- Mintázás;
- Konstruálás;
- Anyagalakítások (gyurma, agyag, textil, fonal, dobozok, papír, gyöngyfűzés, termékek, kavicsok, homok, hó).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Bátrak, ötletesek az építésben, téralakításban;
- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek változatos alakú zárt és nyitott terek elkerítésében, lefedésében, az építmények egyensúlyának megteremtésében;
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek berendezésében;
- Többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit;
- Képalakításaikban egymás módján jelzik az elemi térvizonylatokat;
- Szóhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket;

- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat;
- Emberábrázolásban jelen vannak a részformák, megjelenítik a legegyszerűbb mozgásokat;
- Szóbeli véleményt nyilvánítanak saját műveikről és a műalkotásokról;
- Saját elképzeléseik alapján formákat mintáznak megfigyeléseik segítségével;
- Egyszerű kellékeket, játékokat, modelleket készítenek;
- Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat;
- Önállóan díszítenek tárgyakat;
- Késztetést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják;
- Szívesen vesznek részt óvodai környezetük szépítésében.

7.9. Munkajellegű tevékenységek

CÉL

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás stb.).

2. A gyermek munkajellegű tevékenysége

- önként - azaz örömmel és szívesen - végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

- A gyermek egész személyiségének alakítása, fejlesztése;
- A munkában vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek átélése;
- Egymást segítő kapcsolatok kialakulásának elősegítése;
- Munkamegosztásra nevelés;
- A már meglévő tapasztalatok erősítése, új ismeretekkel való bővítése;
- A gyermek kitartásának, önállóságának, célirányos figyelmének, kötelezettség vállalásának, céltudatosságának, felelősségének alakítása;
- A munka eredményének megbecsülésére nevelés;
- Egyes munkafolyamatok, illetve azok részmozzanatainak megismertetése a célszerű sorrend betartásával;
- Jártasságok alakítása az eszközök, szerszámok használatában.

FELADATOK

1. A munka irányításának elvei:

- Az óvónő tanítsa meg a munkaeszközök ésszerű, használatát, a munka legcélszerűbb fogásait, azok sorrendjét, a munka ellenőrzésének módjait;

- Önálló munkavégzés lehetőségének biztosítása;
- Fokozatosság betartása;
- A gyermek tényleges aktivitásának biztosítása;
- Egyéni sajátosságoknak megfelelő munkafeladatokat végezzenek a gyermekek;
- Az értékelés ösztönözze a gyermekei az adott feladat jobb megoldására, ébresszen kedvet a további munkához;
- Az értékelés ösztönözze a gyermek önértékelésének alakulását, igény szintjének növekedését;
- A munka a napi tevékenységek természetes részét alkossa.

2. Feltételek megteremtése

- Munkalehetőségek megteremtése életkornak, fejlettségi szintnek megfelelően;
- Tartalmilag gazdag, változatos feladatok biztosítása melyek fejlesztik készségüket, képességeiket gazdagítják személyiségüket;
- Eszközök, szerszámok biztosítása;
- Tapasztalatszerzés útján fedezzék fel a gyermekek a munka hasznosságát, szükségességét;
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör kialakítása, elegendő idő biztosítása;
- "Én csináltam"- "Mi csináltuk" sikerélmény biztosítása,
- A munkavégzés során a higiéniai és balesetvédelmi szabályok betartása, egészség, testi épség megóvásának biztosítása.

Fejlesztés tartalma:

A mindennapi étellel kapcsolatos munkák

3-4-5 éves korban:

- a./ Alkalomszerű munkák:
- Egyszeri vagy ismétlődő tevékenységek óvónői segítséggel;
  - Megbízások önkéntesség alapján;
  - Ünnepi készülődések ajándéktárgy készítéssel, díszítő munkákkal;
  - Udvar - és teremrendezés (rendrakás, kisebb tárgyak szállítása, helyretétele);
  - Üzenátadások;
  - Óvónői segítséggel játék, javítás.
- b./ Növények gondozása;
- Megfigyelő tevékenységek irányítással;
  - Közreműködés növényápolásban óvónői segítséggel;
  - Segítségadás a nagyobbaknak.

(4) - 5-6-7 éves korban:

- a./ Alkalomszerű munkák:
- Üzenetközvetítés;
  - Rendrakás; tisztogatás, kisebb javítások;
  - Ajándékkészítés, díszítő munkák egyéni ötletek alapján is;
  - Segítségadás a bátoribbabb gyermekeknek kérésre, önálló indíttatásra.
- b. / Növények gondozása:
- Folyamatos növényápolás (ültetés, átültetés, öntözés, csíráztatás, hajtás),
  - Környezetrendezés;
  - Gyűjtőmunkák (gyűjtött anyag elhelyezése, rendezése),
- c. / Naposi munka:
- Étkezés előkészületeinek teendői (terítő, tányér, pohár, evőeszközök, szalvéta asztalra tétele);
  - Terem - és udvarrendezésben való részvétel (játékok, eszközök, előkészítése, elrakása).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek képessé válnak saját szükségleteik kielégítésére (önkiszolgálás, öltözködés).
- Részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendezésében, ötleteket adnak.
- Vigyáznak a terem rendjére (pl.: kint felejtett eszközök helyretétele).
- Megjavítják a játékszerek kisebb hibáit. Részt vesznek a játékszerek tisztításában.
- Ünnepekre ajándékot készítenek.
- Megbízatásukat számon tartják, önállóan végzik.
- Az élősarokban lévő növényeket gondozzák, átrendezik.
- Folyamatos feladatuk az udvar rendezése (rendben tartása).
- Önállóan terméseket gyűjtenek.
- Részt vesznek a falevelek gereblyezésében. hó eltakarításában.
- Önállóan felteszik az asztalterítőt, kiosztják az evő eszközöket, és étkezés után leszedik az asztalt, összesöprik a morzsákat,
- A munkavégzéshez szükséges eszközök, szerszámok célszerű használatát ismerik,
- A munkafolyamatok célszerű sorrendiét betartják.
- Minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.

7.10. A tanulás

C É L

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

  Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

  Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

  A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

  A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

- Sokoldalú cselekedtetés (tevékenység) közben fejlesztjük a gyerekek értelmi képességeit, a tanulóhoz való pozitív viszony kialakításával az iskolai életmódra való előkészítés.

- Óvodáinkban a szervezett tanulás alatt a játékba integrált tanulást értjük, mely a nap egészét áthatja. A tevékenységek közben újabb és újabb tapasztalatokhoz juttatjuk a

gyermeket, folyamatosan követve és segítve az egyes gyermekek tanulási képességeinek alakulását.

FELADAT

- A tudás, a tanulás iránti vágy felébresztése;
- A tanulás feltételeinek megteremtése;
- A tanulás megtervezése, megszervezése;
- A tanulás irányítása;
- Problémahelyzetek megoldása,
- Képszerű és szemléletes gondolkodás kialakítása;
- A beszédészlelés és beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztése;
- Feladattudat kialakítása;
- A szándékos figyelem időtartamának növelése;
- Az önfegyelem kialakítása.

A fejlesztés tartalma:

- Tapasztalatszerzés, gondolkodás örömeinek átélése;
- Kötetlen szervezeti formában a játék adta lehetőségek alkalmával, valamint játékos helyzetek megteremtésével folyamatos időkeretben történik, valamennyi tevékenységi fonná b an;
- Figyelemirányítás a lényeges, közös jegyekre;
- Élmények, benyomások felfogása, emlékezetből való felidézése;
- Kreatív gondolkodás, képzeletmozgósító tevékenységek végzése;
- Beszédfejlesztés, szókincsbővítés;
- A mese és a valóság elemeinek elkülönítése;
- Tapasztalatszerzések következtetések levonása,
- Ok - okozati viszonyok, összefüggése feltárása,
- A megoldások lehetőségeinek megmutatása;
- Önellenzésre való rávezetés;
- Egymás megoldásának értékelése.

A fejlődés várható jellemző óvodáskor végére:

- Képesek azonosulni az óvónő által meghatározott feladattal;
- Kialakul bennük az igény, a sikeres megoldásra;
- Tudnak önállóan konkrét, eleim ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni megismert modellek alapján;
- Kialakul a feladattudat, kitartás a feladatmegoldásban;
- Felfedeznek összefüggéseket, ok- okozati viszonyokat;
- Többféle megoldásra törekednek;
- A szándékos figyelmük tartama eléri az iskolai életre szükséges időtartamot;
- Képesek a gondolataikat mondatba foglalni;
- Figyelmük ráirányul a lényeges és közös jegyekre;
- Hozzászoknak saját tevékenységük ellenőrzéséhez;
- Segítőkészséggel értékelik egymás megoldásait;
- Kialakulnak a közösségi együttéléshez szükséges normák, szabályok, (egymásra figyélés, egymás meghallgatása, segítségadás, stb,...);
- Rendelkeznek az iskolai tanulás megkezdéséhez szükséges készségekkel, képességekkel.

III. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése-oktatása

1. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, oktatása

Az intézmény a *sajátos nevelési igényű gyermekek köréből az alábbiak ellátását biztosítja:*

- a.) Pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek, integrált nevelése-oktatása, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátása.
- b.) Érzékszervi fogyatékos
- c.) Beszédfogyatékos gyermekek integrált nevelése, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátása, preventív foglalkoztatása.
- d.) Enyhe fokban sérült értelmi fogyatékos gyermekek integrált nevelése-oktatása, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátása.

Az óvoda fejlesztő tevékenységének jellege:

- differenciált foglalkozások,
- komplex képességfejlesztés,
- logopédiai terápia,
- pedagógiai célú fejlesztő foglalkozások egyéni fejlesztési terv szerint a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye alapján.

Az együttnevelés szubjektív tényezői

A törvényi háttér megléte elengedhetetlen, de önmagában kevés, ennél sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a **szubjektív tényezők**.

Biztosítani kell:

- a **különleges bánásmódot igénylő gyermek beilleszkedését és együttthaladását a többi gyermekkel**, ez segíti a nyitottabb személyiség formálását,
- a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által adott javaslatok beépítését az **egyéni fejlesztési tervekbe**,
- a **pedagógusok, a szülők és a többi gyermek felkészítését**,
- a **fejlesztő szemlélet érvényesítését, dysfunkció-specifikus módszerek alkalmazását, folyamatos értékelést, együttműködést a szakemberekkel**.

Elengedhetetlen, hogy a fejlesztésben résztvevő szakemberek **team-munkában** dolgozzanak, együtt kell meghatározni a tennivalókat.

Alapvető tényező továbbá, hogy a pedagógusok jártasak legyenek **differenciált foglalkoztatásban**.

A differenciálás az a folyamat, melynek során a pedagógus a nevelési folyamatot az egyes gyermekek egyéni szükségleteihez rendeli.

A pedagógus így kaphat képet arról, hogy ki milyen téren kiemelkedő, tehetséges, illetve ki és miben marad el társaitól.

Az erősségekre építve és támaszkodva határozhatja meg azokat az eljárásokat, módszereket, amelyekkel az elmaradott területek fejleszthetők.

A szülők szerepe, befolyásoló hatása is jelentős a fejlesztés hatékonysága szempontjából. Elsősorban az egyéni igényekhez szabott, **optimális, támogató környezetet** kell biztosítaniuk. Nagy szerepet játszanak abban, hogy a beilleszkedés sikeres legyen, kapcsolatot tartanak az óvodapedagógussal és a fejlesztő pedagógussal.

Az óvoda és a szülők közti ideális kapcsolatnak a következő alapelvekre kell épülnie: a szülő és a szakember kölcsönösen tiszteljük egymást, az információáramlás kölcsönös legyen, érezzék a szülők, hogy a nevelési-oktatási folyamatban résztvevő pedagógusok elfogadják gyermekük egyediségét, érezzék, hogy ők is részesei a nevelési - oktatási folyamatnak.

A pedagógusoknak nem szabad figyelmen kívül hagyniuk az ép (nem különleges bánásmódot igénylő) gyermekek szüleit sem, empátiás készséget kell kialakítani bennük, mert fontos, hogy a szülők támogassák gyermeküket a sajátos nevelési igényű tanulók elfogadásában. A pedagógusok feladata, hogy ismertessék a **csoporttársakkal** a dysfunkció mibenlétét, a segítségnyújtás lehetőségeit, a különbözőség fogalmát, a miben vagyok erős, miben vagyok gyengébb nézőpontjából. Meg kell találni azt az egyensúlyt, hogy a **különleges bánásmódot igénylő** gyermek pont annyi segítséget kapjon, amennyire szüksége van: se többet, se kevesebbet.

Együttműködés a szakemberekkel: az óvodánk a sajátos nevelési igénynek, létszámnak megfelelő szakembereket biztosít.

2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése

A beilleszkedési zavar az elfogadott társadalmi normáktól való eltérő viselkedés. Pontos meghatározása nehéz, mert a társadalomban sokféle párhuzamos normatíva és elvárás-rendszer létezik. Szoros összefüggés van az adott társadalom helyzete, életszínvonala és a normaszegés mértéke, jellege között.

Fontos feladatunknak tartjuk időben felismerni és kiszűrni a beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő gyermekeket. Ez a tevékenység csak akkor eredményes, ha ismerjük a magatartási zavarok megnyilvánulásának leggyakoribb formáit.

Az óvodai nevelő munkában a gyermek beilleszkedési problémái, zavarai a gyermek eltérő magatartásában figyelhetők meg. A viselkedészavarok megnyilvánulása változatos: az enyhe szorongástól a súlyos neurotikus tünetekig, az enyhébb kényszerektől a súlyos pszichotikus megnyilvánulásokig terjedhetnek ki.

Fel kell figyelniük:

- az agresszív megnyilvánulásokra,
- a közönyre és a passzivitásra,
- az érzelem-szegény, apatikus magatartásra,

- a túlzott félelemre és szorongásra,
- a kifejezett féltékenységre, irigységre,
- a beszédzavarra,

A problémák, a nem elfogadható viselkedés számbavétele után következik a viselkedési zavart kiváltó pszichológiai, szociális, esetleg biológiai okok feltárása.

- a családi környezet hatásaiból ered-e (pl. nevelési hibák, a szülők deviáns magatartása),
- a család és az óvoda ellentétéből fakad-e,
- óvodai ártalmakra vezethető-e vissza (pl. túl szigorú, autokratikus magatartás, gúny, megszegyenyítés, túlzottan engedékeny, irányítás nélküli nevelés stb.)
- esetleg a kedvezőtlen társas pozíciók (pl. peremhelyzet) következménye

Az időben nyújtott szakmai segítség képes a folyamatot megállítani. Ezért az óvoda feladatai között az egyik legfontosabb a helyzet felismerése, jelzése, a megfelelő szakemberhez való irányítás, speciális csoportba való javasolás. Nagyon fontos az együttműködés az egészségügy, a pedagógiai szakszolgálat szakembereivel.

A beilleszkedési, magatartási zavarok megoldását, ill. enyhítését az alábbi pedagógiai tevékenységekkel kívánjuk elérni:

- békéltető, konfliktusmegoldó stratégia alkalmazásával;
- személyes szeretetteljes bánásmód kialakításával;
- teljesíthető, reális követelmények támasztásával;
- a pozitív énkép kialakulásának támogatásával (dicsérettel, biztatással);
- a szülővel való rendszeres kapcsolattartással;
- a csoport segítő erejének mozgósításával;
- a gyermekvédelmi felelőssel való együttműködéssel;
- szükség esetén pszichológus, ill. más külső szakember segítségének igénybevétele

Tevékenységek a gyermekek felzárkóztatásához:

- Egyénre szabott, differenciált foglalkozások
- Tevékenységközpontú pedagógiák
- Fejlesztő értékelés alkalmazása
- a pedagógiai munkát segítő szakemberekből álló team létrehozása – gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok, gyermek-és ifjúságvédelmi szakember, családgondozó
- mozgás- és játékterápiás csoportok
- viselkedés-, játékterápia
- családterápia
- kreatív tevékenységek
- sport tevékenységek
- kommunikáció fejlesztése
- önismereti foglalkozások
- drámajáték
- Egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások

A tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása, IKT eszközhasználattal.

3. A kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

A tehetséggondozás feladatainak megvalósítása óvodánkban differenciálással és egyéni tehetséggondozással történik. A differenciálás áthatja az óvoda egész nevelési folyamatának feladatait, tartalmát, követelményeit, módszereit, eszközeit, szervezeti formáit, értékelési rendszerét.

Alapfeladataink:

- differenciált foglalkozások
- tevékenységközpontú pedagógiák

Bizonyos területeken tehetséges SNI tanulók célirányos fejlesztése.

Pedagógusaink nevelő-oktató munkájuk során arra törekszenek, hogy a differenciálás módszerével teljes mértékben kibontakoztassák a gyermekekben rejlő képességeket, fejlesszék kreativitásukat, szociális kompetenciájukat, kognitív és affektív szférájukat.

Ennek érdekében:

- Alkalmazzuk a differenciált foglalkozást,
- A közösségi nevelés mellett nagy figyelmet fordítunk az egyéni bánásmódra,
- Egyéni feladatok adásával igyekszünk kibontakoztatni a gyermek képességeit, tehetségét,
- Folyamatosan részt veszünk az óvodák számára kiírt pályázatokon, versenyeken, vetélkedőkön.
- A közművelődési intézmények által biztosított lehetőségek kihasználása (múzeum-, és színházlátogatások; stb.).

IV. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése, a szegregációmentes környezet kialakítása, fenntartása alapvető jelentőségű. Az egyenlő bánásmód elveinek betartása óvodánkban kiemelt feladat.

A tevékenység célja segíteni azon gyermekek beilleszkedését az óvodai környezetbe, akik szociális körülményeiket tekintve, tartós betegségük miatt vagy egyéb okból hátrányos helyzetűek, így különösen a csonka családban felnövő gyermekek vagy munkanélküli szülők gyermekei.

Ehhez először elemeznünk kell azokat a károsan ható tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakulásához.

Ilyenek:

- a családi mikrokörnyezet (pl. lakásviszonyok, jövedelmi viszonyok, kulturális helyzet, nevelési hagyományok stb.);
- a családi házon kívüli környezet (pl. utca, lakókörzet, társas kapcsolatok);

- az óvodai környezet (pl. helytelen nevelői magatartás, rossz pedagógus-gyermek viszony, a tanuló peremhelyzete a közösségben stb.).
- A hátrányok számbavétele után meghatározzuk tevékenységünk célját és a hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformákat.

A szociális hátrányok enyhítését óvodánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

- Az egyéni képességekhez igazodó csoportfoglalkozások megszervezése.
- Felzárkóztató ill. tehetséggondozó programok szervezése.
- Mentálhigiénés programok.
- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon, értesítés (óvodaújság, levél...).
- Motiválás arra, hogy a gyermek folyamatos óvodai ellátásban részesüljön.
- Szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő gyermekek minél hamarabb segítségben részesüljenek.
- Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon.
- A nevelők és a gyermekek segítő, személyes kapcsolatai.
- A szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése.

V. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

A gyermekvédelem komplex és preventív tevékenységi rendszer, amelyet a gyermeki szükségletek (szeretet, biztonság, esélyegyenlőség, egészségvédelem) és jogok kiteljesítésére való folytonos törekvés jellemez. Ez a tevékenység nagyfokú érzékenységet, empátiát, tapintatot, szakértelmet igényel.

Az intézményünk gyermekvédelmi tevékenységének fő feladatai: a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzése, feltárása, megszüntetése, a HH, HHH, SNI integráció segítése, elfogadás, érzékenyítés.

Ezeket a feladatokat az alábbi rendszer szerint végezzük:

 Az óvodában védő, óvó, pártfogó rendszert működtetünk gyermekvédelmi felelős megbízásával. A gyermekvédelmi felelős munkája során személyes, közvetlen kapcsolatot tart a gyermekekkel, szükség esetén felveszi a kapcsolatot a szülőkkel, gyermekjóléti szolgálattal, folyamatosan konzultál az óvodapedagógusokkal, dajkákkal.

 A gyermekek fejlődését veszélyeztető okok feltárása a gyermekvédelmi felelős és az óvodapedagógusok feladata, melynek során kiszűrjük a hátrányokkal, tanulási nehézségekkel küzdő gyerekeket, akik bármi miatt válságban vannak, testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésük veszélyeztetve van.

 A gyermekvédelmi felelős feladata különösen:

a) a szülőket tájékoztatni arról, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak hozzá, továbbá, hogy az óvodán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel,

b) a pedagógusok, szülők vagy gyermekek jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett gyermekeknél – a veszélyeztető okok feltárása érdekében – családlátogatáson megismeri a gyermek családi környezetét,

c) gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az óvodavezető - az intézmény vezetőjének egyidejű tájékoztatása mellett - értesítse a gyermekjóléti szolgálatot,

d) a gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken,

e) a gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az intézmény igazgatója indítson eljárást az illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres, vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítása, szükség esetén a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtása érdekében,

 A gyermekvédelmi munka keretében az óvodapedagógus feladatai különösen

a) az újonnan érkező, vagy más óvodából átvett gyermekek beilleszkedési problémáinak feltárása, beilleszkedésük segítése,

b) a gyermekek illetve szüleik figyelmének felhívása szociális jellegű támogatásokra (étkezési hozzájárulás, gyermekvédelmi támogatás stb.)

c) kapcsolatfelvétel a veszélyeztetett gyerekekkel és szüleikkel egyéni beszélgetés, szükség esetén családlátogatás útján,

d) információk nyújtása, melyek segítségével a jogi, egészségügyi, szociális és társadalmi problémákat és azok megoldásait jobban megismerhetik,

e) a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása és megszüntetése érdekében kapcsolattartás a szülővel, közreműködés az óvodapedagógusokkal és a gyermekvédelmi felelőssel.

VI. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

A gyermekek fejlődéséhez elengedhetetlennek tartjuk az érzelmi biztonság megteremtését, amelyet elsősorban a családnak kell megadni, de nyilván az óvodának kötelessége azt folytatni, kiegészíteni.

E felelősségteljes feladatnak csak a szülőkkel karöltve tudunk megfelelni, hiszen mindenkor a felnőtt generáció felelősége, hogy mit ad át, milyen módszerekkel, hogy attól valóban fejlődjék, és egyre fejlettebb legyen a felnövekvő nemzedék.

A gyermekek életvitelét a családok szokásrendszere határozza meg, ezért fontosnak tartjuk, hogy megismerjük azt, illetve törekszünk az óvodai szokásrendszer megismertetésére, hogy a kettőt összehangolva, közösen együttműködve fejlesszük a gyermekeket.

Óvodánk nagy hangsúlyt fektet az óvoda és család kapcsolattartására, tükröztetve az egyéni sajátosságokat, de ezen túl intézményi szinten is mindent megteszünk, hogy erősítsük, mélyítsük a szülőkkel a kapcsolatot.

Nyitottak vagyunk a családok problémái iránt, lehetőségeinkhez mérten mindenben partnerként segítünk, a jó kapcsolat kialakításában kezdeményezők vagyunk, de mi is elvárjuk az őszinte, segítőkész együttműködést.

A család és az óvoda jó kapcsolatának kialakítása során első lépés, hogy az óvoda elfogadja a családok anyagi lehetőségeinek, kulturáltságának, emberi kapcsolatainak, nevelési elképzeléseinek különbözőségeit.

Ebben a munkában csak akkor lehetünk eredményesek, ha megismerjük partnereink igényeit-, elégedettségét- és elégedetlenségét

Partnerközpontú működésünknek alapvető feltétele, hogy a szülővel, gyermekkel, mint közvetlen partnerekkel megfelelő kapcsolatot alakítsunk ki.

Az együttműködés egy folyamat, amelyet nem csak időszakos cselekvések sorozatának tekintünk. Pontosán kell tudnunk, hogy **mit várunk el egymástól**, amelynek alapja a rendszeres vélemény feltárás, ami a minőségbiztosítás megvalósításának is egyik fontos alappillére.

Az együttműködés célja

- A szülő, gyermek, pedagógus hatékony együttműködése.
- Az óvoda és családok egymás iránti tiszteletének, bizalmának erősítése.
- Kölcsönös segítségnyújtás, a pedagógiai együttműködési formák, lehetőségek feltárása.
- A gyermekeken keresztül pozitív hatás gyakorlása a szülőkre.

Az együttműködés feladatai

- Az óvoda alapelveinek, céljainak, feladatainak összehangolása az együttműködés érdekében.
- A családok életében azon pontok megkeresése, amelyen keresztül a gyermekek mélyebb megismeréséhez, megértéséhez vezet az út.
- A hagyományos együttműködési formák felülvizsgálata, a jól működők továbbfejlesztése, a kevésbé jól működő formák elhagyása.
- A gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása.
- Konkrét feladatok meghatározása az eredményes együttműködés érdekében.
- Az együttműködés koordinátorainak (felelőseinek) megválasztása, rögzítése.
- Együttműködési tartalmak meghatározása
- A partneri igények, elégedettség- és elégedetlenség mérési módjának meghatározása.
- A gyermeki, szülői és pedagógus jogok és kötelezettségek megismertetése.

Az együttműködés formái:

Az óvoda – család együttműködése során hangsúlyt helyezünk az alábbiakra:

- Az **inkluzív nevelés értékeinek** indirekt közvetítése mellett a direktebb módszerek alkalmazására (pl. előadás, vitaindító, cikkek ajánlása, cikkek a faliújságon-, intézmény honlapján, stb.).
- Hangsúlyozzuk, hogy az **iskolára való előkészítés** az óvodában nem külön feladat, foglalkozás, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató három – négy éves nevelési folyamat eredménye. Az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével az óvoda kiegészíti a családi nevelést.
- A **környezettudatos magatartás kialakítására** közös tevékenységekkel (pl. papírgyűjtés, komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés, a háztartásban fölöslegessé vált csomagoló anyagok gyűjtése óvodai felhasználásra, kirándulások, stb.)
- A **gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követésére**, a fejlődésről történő szülői tájékoztatásra.

Az óvodapedagógus kettős feladata a fejlesztés során

- **a gyermekek fejlesztésének céltudatos megvalósítása**
- **a szülő felé gyakorolt rendszeres, szervezett kapcsolattartás.**

Az intézmény menedzselése a szülő, gyermek felé:

- **nyílt napok szervezése a leendő óvodásoknak;**
- **szülő fogadása, az óvoda bemutatása;**
- **szülői fórumszervezés, a leendő óvodások szülei számára;**
- **útmutatók, kiadványok, küldetésnyilatkozatok eljuttatása a leendő szülőknek, melyből megismerhetik a helyi nevelési program fő vonalait (helyi sajtó, TV, rádió stb. igénybe vételével).**

A kapcsolattartás módjai intézményünkben

FORMÁLIS	INFORMÁLIS
családlátogatás	napi beszélgetések
értekezletek (réteg szülői értekezletek)	falitáblán közérdekű hírek
fogadóóra (1/4 évente rendszeresen)	„üzenő füzet” a hétfégi otthoni programokról
SZMK	esetmegbeszélő találkozások szakemberek bevonásával
„véleményláda”	szülő rendszeres tájékoztatása gyermeke egyéni fejlődéséről
kérdőívek	videó felvételek megtekintése, közös elemzése
közös ünneplések	
munka délutánok	
sport délutánok	
szabadidős programok	

Az együttműködés tartalmi formái (Gyermek – szülő – pedagógus közös programjai)

Kapcsolattartás formája	Cél, tartalom	Munkaforma
Beiratkozás	<ul style="list-style-type: none"> - anamnézis felvétel - ismerkedés az óvodával - az óvoda programjának megismertetése 	<ul style="list-style-type: none"> - egyéni beszélgetés
Családlátogatás	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek életkörülményeinek megismerése - szülők szemléletmódjának megismerése 	<ul style="list-style-type: none"> - egyéni beszélgetés - játék a gyermekkel
Óvodakezdés	<ul style="list-style-type: none"> - ismerkedés az óvoda szokásrendszerével - szülő-gyermek kapcsolatának megismerése - kölcsönös bizalomépítés - „fájdalommentes” elválás biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> - közös játék - közös tevékenykedés a szülővel, gyermekkel
Nyílt napok	<ul style="list-style-type: none"> - 1-2 nap esetén betekintés az óvoda mindennapjaiba - 1-2 hét esetén ismerkedés a program folyamatával, rendszerével, az óvónő által készített megfigyelési szempontrendszer segítségével 	<ul style="list-style-type: none"> - megfigyelés - közös megbeszélés - egyéni problémák megbeszélése - nevelési tanácsadás
Családi játékdélutánok	<ul style="list-style-type: none"> - közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése - a játék fontosságának erősítése a szülőben 	<ul style="list-style-type: none"> - közös játék (versenyjátékok, társasjátékok, ügyességi játékok,)
Családi sport rendezvények	<ul style="list-style-type: none"> - életmódkultúra alakítása - a közösségi szellem ápolása, erősítése - az egészséges életmód szemléletének alakítása 	<ul style="list-style-type: none"> - csoportokon belüli, óvodán belüli, intézményi szintű vetélkedések
Családi kirándulás	<ul style="list-style-type: none"> - egészséges életmódra nevelés - közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése - a szabadidő hasznos eltöltésének szorgalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> - kirándulások - túrák - közös játékok - közös főzés
Anyák, apák, nagyszülők, családok napja	<ul style="list-style-type: none"> - meghitt közös együttlétek - közös játékélmény - családi kapcsolatok mélyítése 	<ul style="list-style-type: none"> - közös együttlét - közös munka - beszélgetés
Egy gyermek, egy szülő, egy virág akció	<ul style="list-style-type: none"> - közös természetszépítés - közös munkálkodás 	<ul style="list-style-type: none"> - növények ültetése - közös beszélgetés

Ünnepek, rendezvények	<ul style="list-style-type: none"> - az ünnepek és előkészületek közös megszervezésével, lebonyolításával az óvoda-család kapcsolatának mélyítése - vidám hagyományápolás 	<ul style="list-style-type: none"> - szervezés - közös ünneplés - vidám vetélkedés - közös tánc
----------------------------------	---	---

Szülőknek szervezett programok

Kapcsolattartás módja	Cél, tartalom	Munkaforma
Értekezletek, réteg szülői találkozók	<ul style="list-style-type: none"> - az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése - jellemző problémákra (egy-egy probléma köré csoportosult szülők fóruma) szakemberek bevonása 	<ul style="list-style-type: none"> - tréning - előadás - csoportos beszélgetés - mikrocsoportos esettanulmányozás
Munkadélutánok	<ul style="list-style-type: none"> - kellemes hangulatú közös játék- és tevékenységi eszközök készítése - az elkészített eszközök hasznosságának bemutatás - egymás megismerése 	<ul style="list-style-type: none"> - közös munkatevékenység - beszélgetés
SZMK	<ul style="list-style-type: none"> - szülői feladatok koordinálása - szülői kezdeményezések megvalósítása - szülők érdekképviselése 	<ul style="list-style-type: none"> - megbeszélés - tájékoztatás
Színházlátogatás, alapítványi bál	<ul style="list-style-type: none"> - az óvoda támogatási lehetőségének bővítése - közösségépítés - szülők-dolgozók kulturált kikapcsolódásának biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> - szervezés - kulturált szórakozás

Az együttműködés várható eredménye

- ✓ Megteremtődnek azok az együttműködési formák, melyekkel közösen segítik a szülők és az óvoda a gyermekek személyiségfejlesztését, képességeik kibontakoztatását.
- ✓ Az óvoda a szülőkkel karöltve, azonos célokkal, követelményekkel biztosítja a gyermekek fejlődéséhez a legoptimálisabb környezetet.
- ✓ A szülők naprakész információhoz juthatnak gyermekeik fejlettségéről.

A családdal való együttműködés

Az óvodai nevelőmunka hatékonyságát a családi neveléssel összhangban valósíthatjuk meg. A család, és az óvodai nevelés elveinek megismerése, kölcsönös segítése fontos feladatunk. A családban és óvodában nevelkedő gyermekért mindkét környezet felelős. Az óvoda csak a családdal együtt tudja nevelő szerepét betölteni. Ennek alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás.

Az első családlátogatás alkalmával tájékoztatjuk a szülőket az **óvodába lépés feltételeiről**, melyek a következők:

Az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermek harmadik életévének betöltése után vehető fel. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti, a gyermekek felvétele folyamatos.

Az óvoda köteles felvenni, átvenni azt a gyermeket, aki köteles óvodába járni, ha lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a körzetében található.

Az óvodai beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá a szülő személyi azonosító és lakcímet igazoló hatósági igazolványát.

Beszoktatásra azért van szükség, mert minden esetben új környezettel, emberekkel találkozik a gyermek. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározza. Ezért törekszünk a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családi légkör megteremtésére. A gyermek óvodai élményein keresztül a család is kialakít egy képet a csoportról, óvodapedagógusról, óvodáról. A felmerülő napi kérdésekre pontos, megbízható választ kapnak, így megbíznak bennünk.

Közös programok, ünnepek lehetőséget teremtenek a család és óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, a nevelési elvek közelítésére. Fontos, feladata a hagyományok, népszokások ápolása, értékeinek megőrzése, továbbadása.

Közös programok: szüreti multság, karácsonyi ünnep megtartása, farsang, anyák napja, évzáróval egybekötött ballagás, kirándulások, közös imaórák.

- Nyílt napon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján képet alkotnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításukra is.

Szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Feladatunk a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele.

Az óvodába lépés pillanatától kezdve az óvoda a családdal együtt felelős azért, hogy a gyermekek jól érezzék magukat, képességeik fejlődjenek, személyiségük alakulása megfeleljen társadalmunk elvárásainak.

Az óvodába újonnan érkező gyermekek szüleinek lehetőséget adunk, hogy a gyermekkel közösen ismerkedjenek az óvodai élettel.

A gyermek személyiségének alakulására hatással van minden esemény, amely a család életében zajlik, ezért a gyermekeket saját élethelyzetükkel összefüggésben kell megismernünk és elfogadnunk.

A gyermeknek elsősorban a szüleitől kell kapnia a szeretetet, a megértést és a nevelést, melyre szüksége van.

A Biblia, amikor a nevelésről szól, mindig a családot helyezi előtérbe. A keresztyén pedagógustól ez fokozott alázatot kíván.

A jobb együttműködés megszervezéséhez ismernünk kell:

- a család értékrendjét, életvitelét, nyitottságát;
- a család szerkezetét, generációk, szülők kapcsolatát;
- a gyermek helyét a testvérkapcsolatban;
- a szülők ambícióit, szokásait, hobbyját;
- a szülők gyermekismeretét, nevelési kérdésekben való jártasságukat, elképzeléseiket, nevelési problémáikat;
- a család anyagi helyzetét (lakásmegoldás, munkanélküliség);

- az óvodai neveléssel szembeni elvárásait.

Az együttműködés és kapcsolattartás formái:

- Felkészítjük a szülőket is az óvodai életre, pl. hogyan könnyítsék meg az elválást gyermeküknek, legyenek nyíltak, őszinték, türelmesek velük.
- Kérésükre bármikor nyitva áll az óvoda, beszoktatási időben, ha igénylik bejöhetnek gyermekükkel a csoportba.
- Meghívjuk a szülőket is egyházi ünnepségeinken való részvételre.
- Meghívjuk a szülőket a bibliaóra.
- A családokat meglátogatjuk otthonaikban.
- Minden évben egyszer a kiscsoport kivételével nyílt napot/hetet szervezünk, hogy még jobban betekinthessenek óvodánk életébe.
- Keresztyén irodalom terjesztése.

Az óvoda a gyermek fejlesztése útján hat a családra. A nevelési célok, feladatok közvetítésével kezdeményezi és segíti az óvodai és a családi nevelés összehangolását, melynek alapja és nélkülözhetetlen feltétele a gyermek érzelmi biztonsága és a szülő kiegyensúlyozott óvodai közérzete.

A nevelési színtereken érvényesülő hatások dialektikus egysége és kölcsönhatása nélkülözhetetlen az óvoda nevelési céljainak elérésében.

VII. Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

1. Egészségnevelési alapfogalmak

Mi az egészség?

- Testi, lelki, szociális jól-lét állapota, nem a betegség hiánya
- Alkalmazkodóképesség a környezet változásaihoz
- Összhang a fizikai, a lelki és a társadalmi lehetőségek közt.
- Kitejedése az egyén társadalmi integrációjától is függ (család, óvoda, más közösségek)

Egészségnevelés:

A gyermekek egészségkultúráltsági szintjének emelésével egyidejűleg olyan tevékenység kialakítása, amely az ismereteket aktív magatartássá formálja.

Egészségfejlesztés:

Magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, mentálhigiéné, az önségítés feladatait, módszereit.

2. Az egészségnevelés célja alapelvei:

Az egészség, mint elfogadott érték épüljön be az óvoda mindennapjaiba.

- a szellemi, a testi és a lelki nevelést egyformán fontosnak kell tekinteni
- tervszerű, szervezett, rendszeres tevékenység
- kiterjed minden gyermekre

- résztvevője az óvoda minden dolgozója
- helyes cselekedésre serkentő
- segíti az „egészséges óvodai légkör” kialakulását
- személyiség megerősítése
- csoportfelelősség területét szélesíti, bővíti (óvodavezetés, óvodapedagógus, gyermekcsoport)

3. Egészségnevelés, fejlesztés területei:

A./ Testi nevelés:

- személyi higiéné
- környezethigiéné
- környezetvédelem
- testnevelés– több mozgás
- egészséges táplálkozás
- balesetek megelőzése
- elsősegélynyújtás
- szűrővizsgálatok

B./ Pszichohigiénés nevelés:

a./ Egészséges életvezetés

- napi és heti életritmus
- alvás, tanulás, játék
- ellenállni a reklám nem kívánatos hatásainak
- fogyasztói szokások
- pozitív értékrend kialakítása
- a jó közérzet, a boldogság és sikeresség szükségletének kontrollálása – belső harmónia

b./ Stresszelhárítás

- apróbb sikertelenség elviselése
- konfliktusok megoldása, problémamegoldás
- önismeret, éntudat
- dönteni tudás

c./ Érzelmi nevelés

- az életkorral járó pszichohigiénés életmódi tennivalók
- érzelmeket felismerni, kifejezni saját erőnyeit, gyengéit felmérni, érzéseket kezelni
- empátia-képesség fejlesztése, segítőkészség, felelősségérzet, akaraterő fejlesztése

C./ Szociális higiénés nevelés:

Kedvező társas kapcsolatok építése, fenntartása

- barátságok kialakítása
- kommunikáció fejlesztése

- etika, érték szabályok kialakítása, korlátokat felállítani és elfogadni (házirend)
- szerepfeszültségek feloldása, érintkezési zavarok megelőzése
- ársadalmi izoláció megelőzése (hátrányos helyzetűek)
- társadalmi támaszok (család, barát, kisközösség...) fontossága, előnyei

4. Az egészségnevelés szinterei

Az óvodában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatása is hirdesse az egészségnevelés fontosságát.

- Az életmód és a tartási rendellenességek gyakorisága miatt a foglalkozások elején tartásjavító gerinctorna bevezetése.
- A gyermekek általános fizikai teherbíró képességének mérése (évente kétszer)
- Minőség-ellenőrzés: a gyermekek egységes mérése, értékelése, és minősítése
- A gyermekorvos és védőnő vizsgálati módszereinek, illetve adatainak kibővítése, hogy felvilágosítást kapjanak a gyermekek funkcionális állapotáról.

a. Szakmai szervezetekkel való együttműködés

Védőnői ügyelet biztosítása; Egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, szemészet, hallás vizsgálat, stb.); Egészségügyi felvilágosító előadások;

b. Részvétel megyei, vagy országos akciókban és programokon

Rendszeresen részt veszünk a megyei, illetve országos sport, egészség- témájú programokban, pályázatokon. A nyert összegeket a programjaink színvonalas megvalósítására fordítjuk.

c. Helyi kezdeményezések

Témanapok

Olyan témanapokat kívánunk meghonosítani, amikor a gyermekek érdeklődésüknek megfelelő szervezett programokon vehetnek részt. Meghívott előadókkal, szervezetekkel vesszük fel a kapcsolatot.

D./ Óvodai étkeztetés

Az egészségnevelés és fejlesztés fontos területe az egészséges táplálkozás. Az átlagos magyar étkezési szokások miatt sok a túlsúlyos és – sajnos – egyre több az alultáplált fiatal. Az óvodai étkezés milyensége és mennyisége ezért kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon. A kulturált étkezés lehetőségének biztosítása pedig nevelőmunkánkat segíti.

Az étkeztetés szervezésével igyekszünk biztosítani a kellő időt az ebéd elfogyasztására. Az ételt szállító konyha javarészt gyermekétkeztetést lát el, ezért kiemelt szempont az egészséges táplálkozásra való törekvés (az alapanyagoknak és az adalékanyagoknak az egészséges táplálkozás követelményeit szem előtt tartó megválasztása).

5. Mindennapos testmozgás

Célok, alapelvek

- Minden gyermek minden nap vegyen részt valamilyen testmozgásban
- Gyógytorna gyakorlatok
- Érvényesüljön a testnevelés személyiségfejlesztő hatása
- A gyermekek testi-biológiai fejlődése csak rendszeres, napi testneveléssel és sporttal (testmozgással és testedzéssel) biztosítható. Ez a feladat sem előbbre, sem későbbre nem hozható és semmiféle más tevékenységgel nem helyettesíthető.
- A kisgyermek a legmaradandóbb élményüket életük első tíz évében gyűjtik. Ha a testi készség és képességfejlesztés ebben az életkorban elmarad, a későbbiekben nem, vagy csak alacsony szinten pótolható.
- Fizikai képességek kialakítása és fejlesztése (is) csak az érzékeny szakaszokban gazdaságos (Pl. az úszástanulás érzékeny időszaka 3-10 éves kor)

6. Segítő kapcsolatok, partnerek

- gyermekvédelmi felelősök
- szülők, család
- óvodai szülői munkaközösség,
- gyermekorvos, védőnő
- gyermekjóléti szolgálatok, családsegítők
- ANTSZ

7. Környezeti nevelés

Személyi erőforrások:

Pedagógusok: Tudatosítják a gyermekekben a környezet értékeit. Hozzájárulnak a megfelelő környezeti attitűd kialakulásához. Környezeti tartalmakat közvetítenek. Megalapozzák a környezeti problémák többoldalú megközelítését és a megoldásukhoz szükséges együttműködő készséget. Munkájukat segíti a gyermekorvos és a védőnő.

Adminisztratív és technikai dolgozók: Környezettudatos munkavégzésükkel járulnak hozzá a környezeti neveléshez.

Szülők: Megerősítik a gyermekekben azt a környezettudatos magatartást, amit az iskola is közvetít.

Adottságok, célok és feladatok összefüggése:

Az óvoda elhelyezkedéséből adódó jellemzők:	Célok:	Tevékenység, feladat:
Közepes forgalom	Közlekedési biztonság növelése	- közlekedésbiztonsági ismeretek tanítása
Zaj	Csökkentés	- fák, cserjék ültetése
Légszennyezés	Csökkentés	- zöldesítés az óvoda környékén, és a növények gondozása, pótlása - gyomtalanítás, parlagfű-irtás
Szemét	Tiszta, egészséges környezet	- szeméttárolók sűrítése - szelektív hulladékgyűjtés, (papír, olaj, fémdoboz, szárazelem) komposztálás - felvilágosítás az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről
Játszótér	A gyerekek mozgásigényének kielégítése	- az óvoda játszótér felszerelésének folyamatos bővítése,
Az óvodabelső	Tiszta, meghitt környezet	- festések, felújítások, a dekorációhoz falitáblák, élősarkok, akvárium, madarak, a mellék-helyiségekben szappan, WC papír - portalanítás (atkák-allergia) - gyakori szellőztetés (beltéri szennyezőanyagok: formaldehid, szén-dioxid) - lábtörlők alkalmazása
Energia-felhasználás	Takarékos fűtés	- gázkazán szabályozása - nyílászárók javítása, tető szigetelése
Vízfelhasználás	Egészséges ivóvíz, vízfogyasztás csökkentése	- víztakarékos öblítés, csapok karbantartása, a klórozott szénhidrogéneket kiszűrő víztisztítók alkalmazása
Udvar	Biztonságos aljzat	- gumiburkolatok létesítése
Az óvoda eszközellátottsága	A nevelés élmény-központúságának növelése, az esztétikai érzék fejlesztése – egészséges személyiség	- a csoportszobákban írásvetítő, TV, video és számítógép - esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltető-anyagok - digitális fényképezőgép, ismeretterjesztő folyóiratok, könyvtár, médiatár

VIII. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az intézményi esélyegyenlőség biztosításának részletes szabályai a pedagógiai program „A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések” c. fejezetében található.

Az esélyegyenlőség biztosítását szolgáló dokumentum

Az intézmény elkészíti, és folyamatosan karbantartja a KÖZNEVELÉSI ESÉLYEGYENLŐSÉGI INTÉZKEDÉSI TERV c. dokumentumát.

Felülvizsgálatára 4 évenként kerül sor.

Az esélyegyenlőségi intézkedési tervhez történő hozzáférést az intézmény (a helyi pedagógiai programhoz hasonló módon) lehetővé teszi.

IX. Az óvoda és az iskola kapcsolata

Az együttműködés alapelvei:

- Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja a két intézmény nevelőmunkájának összehangolását;
- Az óvónő szoros együttműködést, nevelőpartneri viszonyt alakítson, ki az iskolai pedagógusokkal, jellemezze őket a kölcsönös nyitottság;
- Az óvoda tegye lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal;
- Az iskolai tanulmányokat előkészítő feladatok, illetve a zökkenőmentes iskolai átmenet szükségessége indokolja, hogy összefüggő szakasznak tekintsük az óvoda befejező és az iskola kezdő éveit;
- Érvényesüljön a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete és megbecsülése.

Az együttműködés tartalma:

- Nyújtson lehetőséget az: óvoda a tanítóknak az óvoda napi - és heti rendjének az egészséges életmód, a közösségi élet szokásainak, a helyi hagyományoknak, a nevelési eszközök, módszerek, eljárások és a családdal való együttműködési tónák megismerésére;
- Az óvónő adjon tájékoztatást a gyerekek fejlődéséről, egyéni fejlődési üteméről, az esetleges várható alkalmazkodási nehézségekről,

Az iskolába lépés feltételei

(A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére)

Az iskolába lépés feltételei, az óvoda sikerkritériuma

(A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére, illetve az alapprogram gyermekkép részében megfogalmazott elvárásokra épül óvodáink sikerkritériuma)

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is érette válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

☞ Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

☞ . A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

☞ A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A gyermek, ha eléri az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, - legkorábban - abban az évben, amelyben a hatodik, - legkésőbb - amelyben a nyolcadik életévét betölti, tankötelessé válik. Ezáltal a gyermek 7. életévének betöltése után is óvodában maradhat még egy évig, abban az esetben, ha ez a szülő kezdeményezésére történik, az óvoda rendelkezik a nevelési tanácsadó, vagy a szakértői rehabilitációs bizottság javaslatával, illetve a nevelőtestület is egyetért mindezzel. A rugalmas beiskolázás lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Programunkban kitűzött célok az optimumot tartalmazzák, melyet a gyermekek változó fejlődési üteme- és az egyéni eltérések miatt nem lehet egységesen megvalósítani. Ezért minden nevelési területre, évente kidolgozzuk a céloknak való megfelelés sikerkritériumát, (ezt az éves pedagógiai munkaterv tartalmazza).

Ennek lényege, hogy a sikerkritériumhoz rendelt skála segítségével számszerűsítve mérjük az eredményeket, amelyből könnyen megállapítható, hogy hány százalékban sikerült a kitűzött célokat megvalósítani.

A százalékos sikerkritériumokat évente és csoportonként és korosztálonként állapítjuk meg, mert a gyermekek adott évi összetétele nagymértékben befolyásolja a teljesítést.

Az iskolába lépés elsődleges feltétele a gyermek érettsége, amely különböző életkorban alakulhat ki, ezáltal nagy egyéni eltéréseket mutatva. Mindezt figyelembe véve tárjuk fel, mikor válik stabilá a gyermek, - testileg, lelkileg, szociálisan, pszichikusan - a sikeres iskolai élet megkezdésére, illetve ehhez kapcsoljuk mindazon mutatók összességét, amelyek az óvodáskor végére a fejlődés várható jellemzőjeként jelennek meg pedagógiai munkánk eredményeként.

Testi fejlődés alakulása

- ✓ Az egészségesen fejlődő hatéves korú gyermek eljut az első alakváltozáshoz.
- ✓ Teste arányosan fejlett, teherbíró lesz.
- ✓ Mozgása összerendezett, mozgás - koordinációja és finommotoros készsége fejletté válik.
- ✓ Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan tudja irányítani.

- ✓ Ismeri az irányokat, jól tájékozódik a térben.

Egészséges életmód szokásainak alakulása

- ✓ Kialakul az igénye az egészséges életmódra, az egészségmegőrzés szokásai iránt.
- ✓ Igényli a tisztaságot, ápoltságot, a rendet.
- ✓ Tisztálkodási, öltözködési teendőit önállóan, szükség esetén segítséggel végzi.
- ✓ Étkezési szokásaira a kulturáltság jellemző.
- ✓ Az önkiszolgálás természetes igényévé válik.

Érzelmi-, akarati élet, szocializáció alakulása

- ✓ Megfelelő önállósággal, önbizalommal és önértékelő képességgel rendelkezik.
- ✓ Képes önálló problémamegoldásra, az esetleges kudarcélmény elviselésére.
- ✓ Képes kapcsolatot teremteni gyermek és felnőtt viszonylatban egyaránt.
- ✓ Igénye a helyes viselkedési szabályok betartása.
- ✓ A helyes „Én” kép kialakulásával párhuzamosan kifejlődik kritikai érzéke, képes a különbözőség iránti toleranciára.
- ✓ Erkölcsi érzelme fejlett, akarata és kitartása erősödik, megszilárdulnak a pozitív akarati tényezők.
- ✓ Társadalmi szerepkészítetése sokrétű.
- ✓ Az egyén sikere közös élménnyé válik, a közösség sikere büszkeséggel tölti el az egyént.
- ✓ Alkalmassá válik az iskolai élet elfogadására.

Az egyes tevékenységi területek fejlődési mutatóinak alakulása

Játék

- ✓ A játék segítségével pontosabbá válik érzékelése, észlelése, kialakul szándékos figyelme. Képes konstrukciókat előre megtervezni, majd játék végén produktumot felmutatni.
- ✓ Megérti és alkalmazza a játék szabályait, képes egyszerűbb szabályok alkotására.
- ✓ Igényli a társakkal való együttjátszást, képes szerepet vállalni.

Mozgás

- ✓ Mozgásigénye, mozgáskedve életvitelének részévé válik.
- ✓ Kialakul testsémája.
- ✓ Biztonságosan mozog, mozgását képes irányítani.
- ✓ Ismeri a téri irányokat.
- ✓ Finommotoros fejlettsége révén felkészül az írás tanulására.
- ✓ Akarata, bátorsága, önuralma, figyelme és egyéb jellembeli tényezői megerősödnek.
- ✓ Betartja a szabályokat, kialakul egészséges versenyszelleme.
- ✓ Mozgásos játékokat önállóan kezdeményez, esetleg szervez is.

Anyanyelv, kommunikáció, vers, mese, bábjáték, drámajáték

- ✓ A vers, mese igényéhez kapcsolódik a bábozás, dramatizálás, improvizálás, stb. ezeket önállóan kezdeményezi, szervezi.
- ✓ Műalkotásokra érzékeny, befogadó, beleélő, érzelmeket-, képzeletet működtető.

- ✓ Képes szorongásait feloldani, belső élményeit kiadni.
- ✓ Önmagát képes jól kifejezni, gazdag szókinccsel rendelkezik, szituatív.
- ✓ Anyanyelvi fejlettsége révén képes gondolatait, érzelmeit kifejezni.
- ✓ A kommunikatív jeleket értve és használva képes a folyamatos beszédre.
- ✓ „Beszédes” mozgáskultúrával rendelkezik.
- ✓ Művészeti értékekre érzékenyen reagál.
- ✓ Életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki magát.
- ✓ Minden szófajt használ, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat.
- ✓ Végig hallgatja és megérti mások beszédét.

Rajzolás, mintázás, kézi munka

- ✓ A vizuális eszközöket, technikákat készség szintjén kezdi alkalmazni.
- ✓ Képesé válik mondanivalóját képi megjelenítésben kifejezni.
- ✓ Környezete iránt igényessé-, a szép iránt nyitottá válik.
- ✓ Kialakult esztétikai érzéke alapján képes a szép meglátására.
- ✓ Formagazdagon építkezik, változatos eszközöket használ.
- ✓ Képes szóban kifejezni véleményét a látott alkotásokról.

Ének – zene, énekes játékok

- ✓ Felfedezi a hangok szépségét, képes másokkal együtt énekelni, dalos játékokat játszani.
- ✓ Kifejlődik zenei képzelete, alkotókedve alapozódik.
- ✓ Felismeri a ritmusváltozásokat, megkülönbözteti a hangszínek árnyalatait, felismeri és megnevezi a környezet hangjait, zörejeit.
- ✓ Esztétikusan, egy ütemben képes együttmozogni, változatos térformában „táncolni”.
- ✓ Önállóan használja a ritmushangszereket.
- ✓ Szívesen hallgat zenét és fakad dalra.

Külső világ tevékeny megismerése

- ✓ Pontos ismeretekkel rendelkezik önmagáról és a családjával kapcsolatos alapvető adatokról.
- ✓ Képes esztétikusan hatni környezetére.
- ✓ A természetes környezethez való viszonyulását pozitív attitűd jellemzi.
- ✓ Szereti és védi a természetet, növényeket, állatokat.
- ✓ Rendelkezik a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükséges magatartási formákkal és szokások ismeretével.
- ✓ Képes felismerni elemi matematikai ok-okozati összefüggéseket (mennyiség, nagyság, tér, forma, szín, számfogalom tekintetében).
- ✓ Megkülönbözteti az irányokat, érti és helyesen használja a névutókat (alá, fölé, közé, stb).

Munka

- ✓ Örömmel végez munkát minden olyan területen, ahol arra szükség van.
- ✓ Munkavégzése igényessége tükrözi.
- ✓ Kialakul feladattudata, munkavégzésében kitartó.
- ✓ Segít önmagán, észreveszi, ha valamit el kell végezni.

Pszichikus fejlődés alakulása

- ✓ Érzékelése, észlelése differenciálódik.

- ✓ A közvetlen felidézés mellett kialakul a szándékos bevésés és felidézés.
- ✓ Megjelenik a szándékos figyelem és emlékezés.
- ✓ Kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodása.
- ✓ Kreatív, önálló, tisztában van saját érkeivel, képes a konfliktusok kezelésére.
- ✓ Nyitott, érdeklődő, problémamegoldó, tanulásra fogékony, alkalmas az iskolába lépésre.

X. A nevelő munka tervezése, szervezése

A. nevelő munka tervezésének, szervezésének, értékelésének a nevelőtestület által elfogadott dokumentumai., munkaformái:

- a./ Az általános éves terv
- b./ Heti terv
- c./ Napirend
- d./ A csoport tervező munkája

a./ **Az általános éves terv**, mely a pedagógus által összeállított útmutató.

Többek között tartalmazza:

- a kiemelt feladatokat,
- az alapvető szokásokat,
- szabályokat.
- képesség és részképesség fejlesztés területeit,
- a feltételrendszer fejlesztésének ütemezését,
- a feldolgozandó, előre ismert témaköröket,
- az ünnepeket,
- a már kialakult helyi hagyományokat vagy az újonnan kialakíthatókat.
- a szervezési feladatokat,
- a napi- és heti rendet,
- valamint minden olyan információi, amely segíti a csoport közös munkáját, az általuk kitűzött célok elérését.

b./ **Heti terv**

HETIREND

		HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
K Ö T E T L E N	RENDSZERES	Mese-vers, mondóka Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése	Mese-vers, mondóka Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése	Mese-vers, mondóka Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése	Mese-vers, mondóka Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése	Mese-vers, mondóka Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése
	ALKALOMSZERŰ	Szabad mozgás	Szabad mozgás	Szabad mozgás	Szabad mozgás	Szabad mozgás
K Ö T Ö T T	RENDSZERES	Mozgásos percek Mese-vers	Mozgásos percek	Mozgásos percek	Mozgásos percek	Mozgásos percek
	ALKALOMSZERŰ	Bibliaismeret	Külső világ tevékeny megismerése	Testnevelés	Rajzolás, mintázás, kézimunka	Ének-zene énekes játékok

c./ Napirend

- A gyerekek étrendjét, időbeosztásai tartalmazza 10:órás nyitva tartás esetén.
- A napirend időtartamainak felosztása a korcsoport fejlettségi szintjéhez mérten csoportvezető óvónő feladata.
- Gyülekezés 7- 8 óráig.

NAPIREND

7:00 – 7:30	Ügyelet, játék, szabadon választott tevékenység
7:30 – 8:30	Gyülekező, játék, szabadon választott tevékenység, mozgásos percek
8:30 – 9:00	Testápolási teendők, előkészületek a tízóraihoz, tízórai
9:00 – 10:30	Játékba integrált kötött és kötetlen foglalkozás: <ul style="list-style-type: none"> - Rajzolás, mintázás - Ének – zenei készségek fejlesztése, énekes játékok - Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése - Mese-vers, dramatikus játékok - Bibliaismeret
10:30 – 11:45	Játék a szabadban, séta, énekes játékok
11:45 – 13:00	Testápolási teendők, előkészületek az ebédhez, ebéd, készülődés a pihenőhöz
13:00 – 15:00	Pihenés, alvás mesével, testápolási teendők, előkészületek az uzsonnához, uzsonna
15:00 – 16:00	Játék a csoportszobában vagy az udvaron
16:00 – 17:00	Ügyelet, játék, szabadon választott tevékenység

d./ A csoport tervező munkája:

Csoportnapló vezetése:

- Tartalma:**
- gyermekek névsora
  - születésnapok nyilvántartása
  - éves naptári emlékeztető
  - heti rend
  - napirend (téli-nyári időszak)
  - gyermekvédelem
  - gyermekbalesetek megelőzése
  - nyilatkozatok
  - rendezvények látogatottsága
  - megtartott szülői értekezletek, fogadóórák
  - egyéb bejegyzések
  - nevelőmunka: óvodai nevelés feladatai, szervezési feladatok tervezése, fejlődést elősegítő tartalmak, értékelések
  - foglalkozások tervezése egy hétre tartalma:

- egyéni fejlesztés három szinten

Felvételi és mulasztási napló vezetése:

- gyerekek adatainak pontos rögzítése
- mulasztások naprakész, pontos nyilvántartása
- havonkénti lezárás

Étkezési napló vezetése:

- a gyerekek jeleni étének vagy hiányzásának naprakész, pontos vezetése

Záró rendelkezések

1. A nevelési program és a helyi tanterv engedélyeztetésének, nyilvánosságra hozatalának és módosításának mechanizmusa

- a./ A tájékoztatás, megismertetés formája, rendje

A nevelőtestület számára, a program elfogadása előtt, az óvodavezető biztosítja a programtervezet 1-1 példányának átadásával a megismertetést 30 napos véleményezési határidővel.

- b./ A hozzáférhető elhelyezés biztosítása

A helyi pedagógiai program 1-1 példánya az intézmény óvodavezetői irodájában, irattárában, ill. könyvtárában kerül elhelyezésre

- c./ A tájékoztatás kérés és erre a tájékoztatás adás rendje

Az intézményhasználók az óvodavezetőtől kérhetik a pedagógiai programba történő betekintést. Az érdeklődők a könyvtárban olvashatják el a dokumentumot, ill. az intézmény honlapjáról is lehetőség van azt letölteni.

- d./ A pedagógiai program módosítása

Az intézmény Pedagógiai Programjának módosítását - indoklás mellett - kezdeményezheti az óvodavezető, az intézmény vezetősége, az egyes tantárgyi munkacsoportok/munkaközösségek. A módosítási javaslatot és annak részletes indoklását az óvodavezető köteles 30 napon belül a nevelőtestület elé terjeszteni.

A nevelőtestület többségi határozattal (a jelenlévők 50%-a + 1 fő) dönt a javaslatról.

Amennyiben a nevelőtestület a módosítás mellett dönt, az óvodavezető a döntés után 10 napon belül köteles a módosítási kérelmet a fenntartónak felterjeszteni.

2. Legitimációs záradék

Felülvizsgálatát 2017. évben határozta meg.

Egyetértését nyilvánította:

Vecsés, 2013. június 14.

.....
a szülők közössége nevében

Elfogadta:

Vecsés, 2013. augusztus 21.

.....
az óvoda nevelőtestülete nevében

Jóváhagyta:

Vecsés, 2013. augusztus 26.

.....
Vecsési Református Egyházközség
az óvoda fenntartója

A publikálás formája: A Pedagógiai Programot az érdeklődők számára az óvoda előterében helyezzük el.

Vecsés, 2013. augusztus 26.

.....
óvodavezető

Vecsési Református Egyházközség Presbitériuma...../2013 sz.-ú határozatával a Pedagógiai Programot jóváhagyta. (jegyzőkönyvi kivonat mellékelve.

Pete Jánosné
óvodavezető

